

Nas tednik Kronika

kulturno · politično glasilo ·

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIV. / STEVILKA 50

CELOVEC, DNE 13. DECEMBRA 1962

CENA 2.— ŠILINGA

Prebujenje Indije ob kitajskem napadu

Dogodke okrog Kube je skoro zasenčilo drugo žarišče mednarodne napetosti: mejni spor med Indijo in komunistično Kitajsko.

Bistvo indijsko-kitajskega mejnega spora ni v tem, da hoče komunistična Kitajska nekaj stotin kvadratnih kilometrov indijskega ozemlja, temveč v dejstvu, da hoče Peking strateško in politično nadvladati Indijo. Zato zanimajo Kitajce strateške postavke v Himalajskem gorovju, odkoder bi potem lahko nemoteno držali vso Indijo v šahu. Če se jim to posreči, potem je okupacija celotnega indijskega ozemlja samo stvar časa, oziroma ugodnega mednarodnega trenutka. Toda kot rečeno, v tem trenutku gre Kitajcem samo za to, da spravijo Indijo pod svoj vojaško-politični vpliv. Indija je namreč kljub miroljubni in včasih tudi preveč popustljivi politiki do komunističnega imperializma za Kitajce trn v oči, ker jim ovira nadaljnjo raztegnitev njih vpliva in moči na ostale azijske dežele. Ko bi jim enkrat uspelo najprej omejiti in nato zrušiti edino večjo stabilno demokracijo v Aziji, ki je njihov edini nevarni tekmeček za vpliv pri ostalih azijskih narodih, potem bi jim ostale še svobodne dežele Azije samo padle v naročje. Vse te namene Kitajska zasleduje v cilju, da bi končno izpodrinila Sovjetsko zvezo in sama postala vodilna komunistična država v svetu. To so končni načrti politike, ki jo zasleduje Peking danes in v luči katere je treba gledati na sedanji spor z Indijo. Ta spor je Indijo prebudil iz več kot pol stoletnega spanja. Začela se je zavedati, da se je z Gandijevo politiko pasivnega odpora lahko uspešno borila proti angleškim kolonialistom, proti komunističnemu napadalnemu imperializmu pa je treba ubrati vse drugačno pot.

Ko so pod angleško oblastjo Indijci zahvali neodvisnost svoje dežele, je bilo dovolj, da so polegali na tračnice in so se vsi tramvaji in vlaki, ki so jih vozili Angleži, ustavili. Toda s komunističnimi Kitajci je zadeva drugačna. Tudi če bi se milijon Indijcev uleglo po cestah, bi ne zaustavili kitajskih tankov in vojakov na njihovem pohodu proti Indiji. Indija se je torej na mah znašla pred novimi dejstvi. Združene države Amerike in Velika Britanija so ji takoj priskočile na pomoč in ji dobavile naprošeno orožje. Tudi Sovjetska zveza je izjavila, da pošlje nekaj svojih modernih letal. Čudno se to sicer sliši, toda dandanes ni to nič nemogočega. Komunistična Kitajska osporava vodilno vlogo Sovjetske zveze in hoče sama postati vodilna komunistična velesila. Zaradi tega je začela tekmo za premoč in vpliv tako pri komunističnih kot pri neopredeljenih državah. Poleg tega Kitajce in Sovjete ločijo znatne ideološke razlike.

In kakšni so izgledi za rešitev indijsko-kitajskega spora? Sovjetska zveza se je že postavila na nevtrarno stališče. Dejansko ima Sovjetska zveza pri indijskem vprašanju mnogo skupnih interesov z Združenimi državami Amerike in drugimi zahodnimi državami, da zaustavijo kitajski imperializem proti Indiji, ki je bolj kot proti Zahodu naperjen proti komunističnemu taboru pod Sovjetskim nadzorstvom, kateremu hoče iztrgati vodilno vlogo v Aziji in v svetu. Indija pa je Kitajcem takorekoč na poti, da dosežejo ta svoj namen.

Zaradi tega ni izključeno, da bo ta priložnostna solidarnost med Zapadom in Sovjetsko zvezo prisilila Kitajce ne samo na delo, ampak popoln umik. Z druge strani pa je indijski ministrski predsednik Nehru napovedal dolgoletno obrambno vojno.

Katera izmed teh dveh nakazanih možnosti bo obveljala, pa je trenutno težko reči.

a. t.

Višek kulturnega prizadevanja Slovencev

Zlati jubilej „Miklove Zale“ v celovškem mestnem gledališču

Na praznik Brezmadežne, 8. decembra, smo doživeli koroški Slovenci najlepšo in najpomembnejšo kulturno prireditev v naši zgodovini. Šentjakobsko Slovensko prosvetno društvo »Rož« je počastilo ob navzočnosti sivolasega avtorja g. Jaka Špicarja z gostovanjem v celovškem mestnem gledališču zlati jubilej »Miklove Zale«. Nad 150 rojakov, žal, ni več dobilo vstopnic, ker je bila prireditev, kateri je prisostvovalo nad 1000 rojakov iz Roža, Zile in Podjune, popolnoma razprodana.

Med častnimi gosti so bili navzoči: kot zastopnik krškega škofa mil. g. prelat dr. Rudolf Blüml; namestnik deželnega glavarja Ing. Thomas Truppe; generalni konzul FLRJ, g. Boris Trampuž z gospo; honor. konzul Francije g. Peter Griebichler; predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev prof. dr. Valentin Inzko; predsednik Krščanske kulturne zveze prof. dr. Pavle Zabltnik; ravnatelj slovenske gimnazije, višji študijski svetnik dr. Joško Tischler; predsednik nadzornega odbora Mohorjeve družbe mil. g. kanonik Aleš Zechner; tajnik Narodnega sveta prof. dr. Reginald Vospernik; tajnik Zveze pevskih društev č. g. Tomaž Holmar in drugi.

Pred dobredno nabitimi prostori celovškega mestnega gledališča — ki se med letom le malokdaj docela napolni —, se je v soboto dvignil zastor za eno največjih slovenskih kulturnih stvaritev: za Miklovo Zalo. Vstala je Miklova Zala. Vstala — pravim, ker je izza njenih zaves zasvetil oni košček naše slovenske zgodovine, ki je vedno mlad, vedno svež, vedno navzoč, vedno resničen, ki je pot našega naroda skozi vek. Vedno veljavnost izpovedi in neminljiva simbolika sta Zalina veličina. Kjer je vstajenje, je veličina, zmaga, upanje, bodočnost. Kar vstaja, more biti samo veliko. In ni velik slovenski rod na Koroškem, ki vstaja že tisoč

po tuji krivdi niso mogli storiti. Česar danes in jutri ne bodo storili, po lastni krivdi ne bodo storili. Miklova Zala je simbol vsega prizadevanja, je smer, a iti jo moramo sami. Miklova Zala nam je klic, a odgovoriti mu moramo sami!

Prof. dr. Vinko Zwitter je pozdravil ugodoma v imenu Krščanske kulturne zveze in Slovenskega prosvetnega društva »Rož« vse navzoče ter izpovedal z izbranimi besedami:

»Zala praznuje danes svoj zlati jubilej. Njena krstna predstava je bila leta 1911 v Trabesingerjevi dvorani na Velikovski cesti. Svoj srebrni jubilej je praznovala na odru Narodnega gledališča v

vel je spet preprosto pretresljiv očetovski žegen, zaživela ob Serajnici vsa lepota domačije, veselost, nepokvarjen humor. Zaprisegel je Mirko ponovno zvestobo svojemu ljudstvu v stiski — ter jo vršil do zadnjega svojega dejanja; nastopila je svojo trnjevo pot Miklova Zala, varuhinja narodnega izročila, in ob njej smo se srečali z našimi dekleti, ki se izgubljajo v mestih in drugih deželah za boljšim služkom. Izdajala je Alмира, dokler ji usoda ni prekržala hudobnih načrtov: bodoči rodovi ne bodo več govorili o njej. — V luči prizorov, ki so stalni simboli za vse čase in ljudi, smo gledali podobe iz zgodovinskega utripanja našega naroda. In zaključek ob skupni življenjski cesti? Miklova Zala je bila vedno nov začetek. Naj bo še tokrat, ko z njo rešujemo narodno dediščino.

Sobotna uprizoritev »Miklove Zale« ni samo dokaz za kulturno zmogljivost kulturnega dela potomcev trpeče in vseleče se Miklove Zale v št. Jakobu, ampak je tudi najboljši živ dokaz za zainteresiranost naših ljudi iz vseh predelov Južne Koroške za kulturno ustvarjanje in uživanje.

Špicar se je za to ob koncu igre, ko je bil imenovan za častnega člana šentjakobske igralske skupine, zahvalil gledavcem, igravcem ter zastopnikom oficialne Koroške.

Združeni tamburaški zbori so pred začetkom predstave ter v večjih odmorih igrali pod vodstvom Hanzija Gabriela. V več kakor štiri ure trajajoči igri smo se bali in se veselili z Zalo in s številnimi igravci, ki so nas privedli v davne čase turških vpadov. Vloge »starih« igravcev, ki podajajo svojega Serajnika ali svojo Miklovo mamo že skozi desetletja, so pokazale več sigurnosti in naravnosti v nastopu. Toda tudi vloge mladih, posebno podoba Zale in njenega Mirka, z velikim znanjem, doživetim čutom in ljubeznijo do domače govorice.

Spretni režiji č. g. Vinka Zaletela se imamo zahvaliti, če so tudi v očeh gledavcev manj važne vloge ter manj važne situacije bile prikazane izdelano in dovršeno.

Če se je ali se bo tu ali tam oglašala kritika zaradi mogoče obstoječih nedoslednosti — bodisi v dramatski zgradbi ali v naslikanem koloritu časa — potem naj dotični vedo, da je to ljudska igra in da avtorju ni šlo za znanstveno upodobitev časa in ljudi, ampak za pretresljivo izpoved ljubezni in zvestobe do domovine.

Ta veličastna prireditev je v Mohorjevem domu izzvenela v prijetnem osebnem srečanju igravcev, tamburašev in drugih kulturnih predstavnikov z avtorjem »Miklove Zale« Jakom Špicarjem.

OBJAVA

Prvo tromesečje zaključimo letos 15. decembra. Dijaki dobijo 14. decembra »Šolska poročila«. V soboto, 15. decembra, je na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence »Dan staršev«. V času od 13. ure do 16. ure dobijo starši pri vseh profesorjih pojasnila glede učenja in vedenja dijakov v šolskih prostorih, Lerchenfeldgasse 22, 2. nadstropje.

V soboto, 15. decembra, dopoldne pa je v Modri dvorani Doma glasbe občni zbor Združenja staršev. Začetek točno ob deseti uri. Ker so na dnevnem redu važne zadeve naše šole, so vsi starši naprošeni, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo.

Ravnateljstvo
Državne realne gimnazije in
gimnazije za Slovence

Mestno gledališče v Celovcu — prizorišče »Miklove Zale« ob njenem zlatem jubileju

tri sto let, ni to kip, ki stoji v bodočnost in za bodočnost! In ni Miklova Zala ono so-botno popoldne samo jasneje in resničneje razglasila to blagovest, da bi se je trenutek odrešilneje zavedali, se ob njej okrepili, začeli znova.

Miklova Zala v tej podobi nas je pozvala pred nove naloge. Videli smo, da se tudi Slovincem na Koroškem odpirajo vse poti v svetovno življenje, da so jim dana vsa sredstva za razglas svoje kulture. A vse to je le prvi nahn bodočega življenja. Vse nadaljnje si moramo prislužiti z delom lastnih rok in možganov. Čas se je spremenil. Česar Slovenci v pretekli zgodovini niso storili,

Rojaki! Dekleta, žene, mater! Zala je posebljena zvestoba verne Slovenke. Ohranite tudi ve zvestobo domovini, slovenski govorici in krščanski kulturi. Ohranite naš rod tudi v bodoče krščanski kulturi in slovenstvu!

V ganotju so se vrstili mimo naših oči prizori — kot oživela preteklost. Vstal je Serajnik — zdelo se je, kot bi se dvignil v deveti ali deseti vrsti v parterju ali drugod — in izpovedal — vsem malovernim v

Ljubljani. Svoj zlati jubilej petdesetletnice pa obhaja danes na odru celovškega mestnega gledališča.

Kaj nam je Zala, kaj je skrivnost njene privlačnosti? Pisatelj Prežihov Voranc je zapisal, da je Zala posebljena zvestoba našega ljudstva do domovine, govorice in kulture. Pesnik Oton Župančič vidi v njej poslanstvo verne Slovenke. Zrl je srebrno prireditev v Ljubljani in navdušen nad igro je zapisal posvetilo šentjakobski igralki Zale: Kadar me skrb za nas napade in več nikjer ne bode nade, se spomnim Zale na kolenih, spet upov sem ognjenih in vem, naj pride kar še kolji, za nas še zvesta Zala moli.

posmeh —, da nikdar ne bomo klonili na tej zemlji, v tej domovini; preveč je naša, preveč smo njeni. In naši fantje in dekleta v dijaških domovih bodo odslej spet rajši govorili slovensko med seboj. Oži-

Politični teden

Po svetu . . .

OKOLI RUSKO-AMERISKEGA SPORAZUMA

V glavnih mestih obeh blokovskih voditeljev predvidno molče o vsebini pisma, izmenjanih med Kennedyjem in Hruščevom v zenitu kubanske krize. Prav tako so skope vesti o washingtonskih pogovorih ameriškega predsednika s sovjetskimi podpredsednikom. Vemo, da se nista pomenkovala samo o tem, koliko je in koliko še bo kdo popustil v »kubanskem primeru«. Beseda je tekla v vsaj še treh problemih: o postavitvi U Thanta za generalnega tajnika OZN, o razorožitvi — predvsem o ustavitvi jedrskih poizkusov — ter o berlinskem vprašanju. Vemo, da sta se Kennedy in Mikojan sporazumela glede U Thanta. Saj je bil U Thant soglasno izvoljen za generalnega tajnika OZN. Samo ugibati pa smemo o tem, koliko sta se zblížali stališči dveh blokovskih konfij o drugih spornih vprašanjih. Kennedy in Rusk sta že pred časom previdno napovedala možnost za zboljšanje odnosov med Washingtonom in Moskvo. Kennedy je ocenil Mikojanove razgovore v Beli hiši kot koristne. Na Generalni skupščini sta te sledila pomembnemu sporazumu med ZDA in SZ — sporazum o sodelovanju pri miroljubnem izkoriščanju interplanetarnega prostora ter sporazumna deklaracija o uporabljanju prihrankov prihodnje razorožitve za pomoč svetovnemu gospodarstvu, pred vsem nerazvitim področjem. Od deklaracij do njihove uresničitve je seveda še zelo dolga in negotova pot. Realna vrednost obeh sporazumov daleč zaostaja za pomenom dejstva, da sta se Moskva in Washington vendar zopet enkrat sporazumela še o nečem drugem, razen o tem, da se ne razumeta. Z vsi potrebno previdnostjo moramo upati, da odpirajo ti sporazumi vhod v novo obdobje pogajanj ob pripravljenosti do kompromisne rešitve, četudi moramo hkrati priznati, da pogajanja zadnjih dni niso pokazala nikakšnega napredka v dveh glavnih, najbolj akutnih mednarodnih problemih: V vprašanju dokončne rešitve kubanske krize ter v vprašanju ustavitve jedrskih poizkusov.

VZHOD PO SVOJIM POTEH

Med karibsko krizo je bilo slišati razen glasov neangajiranih držav samo še glasova velikih »bossov« iz Washingtona in Moskve. Tu in tam se jima je poskušal pridružiti glas iz Havane. De Gaulle, Adenauer pa tudi Macmillan so reševali medtem domače krize in probleme. Francoskemu samotarju so volitve potrdile večinsko podporo poslancev novega parlamenta. Postavil je vlado, ki se zdi stabilnejša kot katera koli v povojni Franciji. Prihaja čas de Gaullovega »razgovora« z Evropo in zahodnimi

zavezniki nasploh, prihaja čas njegovih neusmiljenih spopadov z večnim tekmečem z druge strani La Mancha — na bruseljskih pogajanjih o pogojih za vstop Velike Britanije v Skupni trg ter na sestanku zahodnoevropske unije glede vprašanja, ali naj imajo dežele Atlantskega pakta atomsko orožje vsaka posebej ali skupno. Reprizo tega spora smemo pričakovati na zasedanju Sveta NATO v drugi polovici tega tedna, kjer bodo razpravljali o »promoviranju« Atlantskega pakta v »četrti jedrski silo«. Strah pred nepričakovanimi in nezaželenimi koraki samovoljnega »očeta Pete republike« sili zahodne zaveznike na čimprejšnja pogajanja z de Gaulleom. Najprej bo odromal na trneno pot v Pariz britanski premier.

Ljubljanski nadškof Vovk

je 1. decembra proslavil 16. letnico svoje škofovske posvetitve. Nadškof, ki se vključuje boleznim udeležuje koncilskih del, je prebil ta dan v zbranosti in molitvi. Častitkam vseh Slovencev se pridružujemo tudi mi z željo, naj mu Bog vrne zdravje, da bo lahko še mnogo let vodil ljubljansko nadškofijo.

— Dne 2. decembra je posvetil mariborski škof dr. Držek v kapeli šolskih sester v Grottaferrati v novomašnika štajerskega rojaka Stefana Faleža. G. novomašniku, ki je daljni sorodnik doktorja istega imena, ki živi v Rimu, želimo mnogo božjega blagoslova v duhovniškem poklicu.

Središnje točke težkih razgovorov bodo pogoj za britansko članstvo v Skupnem trgu (o čemer se brezuspešno pogajajo že 14 mesecev), bodočnost Atlantskega pakta, posebej vojaška politika njegovega zahodnoevropskega dela, ter francosko stališče o morebitnih širših pogajanjih med Vzhodom in Zahodom, predvsem o prepovedi jedrskih poskusov in o Berlinu. Od de Gaulle bo odpotoval Macmillan na Bahamske otoke, kjer se bo 19. in 20. decembra pogovarjal z ameriškim predsednikom.

Adenauer bo obiskal Pariz šele januarja. Pred tem mora sestaviti novo vlado ter rešiti problem, ki je zanj še mnogo važnejši — kako dolgo bo še vodil Zahodno Nemčijo po spolzkih poteh skrajnega konservatizma v mednarodnih odnosih, predvsem v odnosih s socialističnim svetom. Staremu kanclerju moramo priznati, da je v sedanjih triteh krizi kabineta uspešno krmaril čoln svojih interesov med liberalno Scilo in socialdemokratsko Karibdo. Moral se je sicer odpovedati sodelovanju v bodoči vladi svojega najzvestejšega najpomembnejšega pristasa, dosedanjega obrambnega ministra Straussa. Adenauer pa še vedno upa, da bo

v medsebojnem tekmovanju liberalcev in socialdemokratov za mesto koalicijskega partnerja v bodoči vladi utrdil svoj položaj kanclerja za daljšo dobo. V Bonnu bojujejo tri stranke čuden medsebojen boj za ministrske stolčke, sočasno pa se vse tri stranke pogajajo v dvoje o koaliciji. Najverjetnejša je obnove vladne koalicije Adenauerjeve stranke z liberali. Manj verjetna je zveza Adenauerja s socialdemokrati, ki so sedeli vseh trinajst let na opozicijskih klopih, še manj pa verjamemo v sporazum med Socialdemokrati in liberali, ki naj bi poslal Adenauerjevo večinsko krščansko-demokratsko unijo v opozicijo.

Predsednik jugoslovanske republike in dva podpredsednika so odpotovali na dve strani sveta na obiske. Predsednik Tito s podpredsednikom Rankovičem je odšel v Sovjetsko zvezo. Obisk sicer ni uraden, kljub temu pa bo, kot kaže, program povezan z »uradnimi« in »zasebnimi« razgovori z najvišjimi državniški vodilne države Vzhodnjega bloka. Podpredsednik Kardelj pa je odpotoval na uradni obisk v Indonezijo, Indijo in Irak. Spotoma se je ustavil še v Iranu, na Cejlonu in še kje.

PO AZIJI

Na indijsko-kitajski meji po izjavah kitajskega zunanjega ministrstva ne bo tako hitro prišlo do zaželenih pogajanj za ureditev spora. V tej izjavi je namreč rečeno, da vlada v Peking ne sprejema indijske zahteve, naj se Kitajci umaknejo na črto od 8. septembra 1962, in da je na tej podlagi rešitev spora nemogoča, temveč vztraja na črti od 7. novembra 1959.

Toda javno mnenje pričakuje, da bi utegnili k ureditvi spora odločilno prispevati konferenca šestih afriško-azijskih držav, ki se je začela pred nekaj dnevi v Colombu, glavnem mestu Cejlona. Indija je poslala na konferenco dva predstavnika, ki pa ne bosta neposredno sodelovala, temveč bosta le pojasnjevala posameznim delegacijam indijsko stališče glede spora s Kitajsko.

. . . in pri nas v Avstriji

TEZEK ZAČETEK

Pogajanja za sestavitev nove vlade se nadaljujejo ta teden. Generalni tajnik Avstrijske ljudske stranke dr. Withalm je izjavil, da se njegova stranka zavzema za konkretne razgovore s socialisti. Ti pa se jim izmikajo in se delajo, kakor da bi se 18. novembra nič ne bilo zgodilo. Zdi se, da bi najrajši prezrli, da so prvič po mnogih letih zgubili mandate.

Na nekem zborovanju mladinskega gibanja na gradu Wartholz je mladina poseben vneto zahtevala, da je treba pri sestavljanju nove vlade dejansko upoštevati volilni izid z dne 18. novembra. Mladina skrbno in točno zasleduje potek pogajanj in je z velikim ogorčenjem kritizirala zadržanje socialistične stranke, ki se dela, kakor bi se 18. novembra nič ne bilo spremenilo.

Mladina nima razumevanja za ne- in protidemokratske metode.

V političnih krogih opozarjajo na to, da stoji Avstrija ponovno pred važnimi odločitvami, ki zahtevajo močno, delavno in enotno vlado. Kar si je dosedaj dovolila socialistična stranka, je golo izzivanje več kot dva milijona volilcev, katerih volilno odločitev hočejo kratkoma prezreti. Zato ni čuda, če avstrijski volilci zahtevajo in pričakujejo, da bo Ljudska stranka vztrajala pri svojih zahtevah in tudi izbojevala jasno stališče nad dva milijona volilcev v pogajanjih s stranko, ki je zgubila glasove in mandate.

ZA SODELOVANJE

se je jasno izrekla Avstrijska ljudska stranka, vendar se je prav tako jasno izrazila proti vsakemu rdečemu nasilju. Osrednje vprašanje pri sestavljanju nove vlade je in ostane, če sta oba partnerja pripravljena, priznati izid volitev z dne 18. novembra za osnovo vseh pogajanj — in s tem upoštevati vse posledice. »Kdor stoji na stališču, da se z volilnim izidom ni ničesar spremenilo,« je dejal zvezni kancler dr. Gorbach, »ta oporeka volilcem pravico spreminjanja razmer in s tem zgubijo tudi svobodne volitve svoj smisel.

Pravtako je morala leta 1959 Avstrijska ljudska stranka priznati, da se je njeno število v deželnem zboru zmanjšalo in da so socialisti postali močnejši. To se je pokazalo tudi takrat pri razdelitvi vladnih stolčkov. Isto merilo za vse!

SLOVENC

doma in po svetu

Slovenski študentje gostujejo v Afriki

Na turnejo po Afriki, ki se je začela 5. novembra in bo trajala približno tri tedne, so odpotovali štiri skupine ljubljanskega študentskega kulturno-umetniškega društva »Akademik«, in sicer: primorski pevski zbor »Vinko Vodopivec«, folklorna skupina »France Marolt«, »Koroški oktet« in »Akademski jazz orkester« s pevcem Ninom Robičem. Slovenske skupine bodo nastopale v Aleksandriji, Kairu in Asiatu, ob povratku pa se bodo ustavile še v Atenah.

Čarovnike smo imeli v svoji sredini

Premalo vemo, da imajo avstralski Slovenci v svoji sredini velikega umetnika: čarovnika v osebi g. Angela Parma. Omenjeni je sin Viktorja Parma, ki je napravil prvo slovensko opero: »Urh, grof Cejski«, in potem še celo vrsto drugih; posebno sta znani operi: »Stara pesem« in »Zlatorog«. Med ostalimi premmogimi skladbami pa je tudi znana slovenska koračnica »Mladi vojaki«. — Skladatelj sin Angelo, rojen v Ljubljani, se je posvetil umetnosti čarovništva. V Sydneyu je imel že 6354 predstav. Vsak lahko ve, kakšno veliko spretnost si je umetnik pridobil.

Slovenski kmetje na Goriškem nagajeni

Iz poročila Pokrajinskega kmetijskega nadzornišva je razvidno, da so za uspehe v kmetijstvu nagradili tudi nekatere slovenske kmete, in sicer Alojza Bužinela iz Krmina, ki je v skupini malih posestev prejel nagrado 75.000 lir za preureditev proizvodnje v zadnjih letih, za nagradno tekmovanje v organizaciji kmetijske proizvodnje. Za prodajo proizvodov v preteklih letih pa čakajo nagrade sledeče Slovenci iz Števerjana: Jožefa Komjanca 150.000 lir, Marcela Humara 75.000 lir ter Antona Pinterja 50.000 lir.

Med rojaki v Avstraliji

se je močno uveljavil Franc Benko, restavrator slik. Pred vojno je bil v Ljubljani restavrator v etnološkem muzeju in Narodni galeriji. Bil je tudi član slovenskega zavoda za konzerviranje starih spomenikov. Največje in najtežje delo je dovršil v gradu Dolenskih toplic, kjer je preslikal stare freske. Pred prihodom v Avstralijo je bil kot strokovnjak za restavriranje starih oljnatih slik, slikarji na lesu, fresk, mozaikov, porcelana in poslikanega starega pohištva nastavljen kot restavrator v Rijk muzeju v Amsterdamu in antičnih muzejih v Haagu, v Avstraliji je pa nedavno dokončal največje delo v tej državi — restavriral je 40 starih slik v katedrali sv. Patrika v Melbournu, za kar je rabil leto dni. V dvajsetletnem restavratorskem delu je Benko restavriral nad 1000 umetnin, med katerimi so bile tudi slike holandskih, francoskih in italijanskih mojstrov.

V Avstraliji se slovenski družbi ni odtujil in je npr. za uprizoritev gledališke igre, ki jo je postavilo na oder Slovensko društvo v Melbournu, naslikal kulise.

ROMAN RUS:

VESTI O KONCILU

Predzadnji teden koncilskih del v letu 1962

Pred pričetkom del 27. glavne kongregacije, ki se je vršila v ponedeljek 26. novembra 1962 je glavni tajnik msgr. Felici prebral pismo, v katerem se sveti oče zahvaljuje za voščilno brzojavko, ki so mu jo poslali koncilski očetje preteklo soboto. Nato je glavni tajnik v imenu predsednika sporočil program del za mesec december. Generalne kongregacije se bodo vršile vse dni, razen nedelje. V soboto 8. decembra bo v cerkvi sv. Petra slovesen obred za zaključek prvega dela koncila. Obredu bo predsedoval sveti oče. Po poročilu so govorili štirje kardinali. Seji je predsedoval kardinal Tisserant. Sveto mašo je daroval filipinski nadškof Rosales. Koncilskih očetov je bilo 2.133. O sredstvih družbenega obveščanja je govorilo 13 koncilskih očetov.

V torek, 27. novembra, se je vršila 28. glavna kongregacija. Koncilski tajnik msgr. Felici je tudi objavil da je sveti oče ugodil želji številnih koncilskih očetov, zlasti tistih, ki bivajo daleč od Rima in tudi zaradi razlogov pastoralnega značaja ter odločil, da se bo pričel drugi del koncila 8. septembra 1963 in ne 12. maja, kot je bilo prvotno določeno.

Dne 28. novembra je bila 29. generalna kongregacija. Koncilski seji je predsedoval sirski patriarh iz Antiohije, kardinal Tapouni. Sveto mašo je daroval v etiopskem

obredu, ki izhaja iz 4. stoletja, nadškof iz Addis Abebe, Yemmeru. Koncilskih očetov je bilo 2.144, govorilo jih je 17.

Dela 30. generalne kongregacije, ki se je vršila v petek 30. novembra so bila najprej posvečena glasovanju o prvih devetih točkah 1. poglavja osnutka konstitucije De Sacra liturgia. Glasovali so samo s placet ali non placet za vsako devetih točk. Glavni tajnik je omenil, da je ta dan praznik sv. Andreja, brata sv. Petra, zato so izpostavili relikvije tega apostola poleg oltarja konfesije in postavili dela tega dne pod njegovo zaščito. Glavni kongregaciji je ta dan predsedoval kardinal Spellman, sveto mašo je daroval belgijski škof Charue. Koncilskih očetov je bilo 2.145; govorilo jih je 15, med njimi splitski škof Frančič in beograjski pomožni škof Bukatko. V soboto 1. decembra se je vršila 31. koncilska seja. Vesti o zdravju svetega očeta poročajo tolažljivo zboljšanje. Papež Janez XXIII upa, da bo v nedeljo opoldne lahko podelil z okna svoje študijske sobe vernikom na trgu sv. Petra običajni blagoslov. S to objavo je glavni tajnik Felici odprl dela tega dne in pripomnil, da se sveti oče zahvaljuje koncilskim očetom za njihova voščila in jim podeljuje apostolski blagoslov. Skupščina je sprejela to objavo z dolgim odobravanjem in izrazi veselja, in ljubezni do svetega očeta. Številni govorniki so razpravljali o verski strpnosti. Glavni seji je predsedoval kardinal Frings. Sveto mašo je da-

roval angleški nadškof iz Birminghama, Grimshaw. Koncilskih očetov je bilo ta dan v dvorani 2. 112, govorilo jih je 14.

Delovanje sv. Očeta

Sv. Oče Janez XXIII., je za svoj 81. rojstni dan obiskal Zavod za širjenje vere na Gianicolu, kjer je daroval sveto mašo. Govoril je gojencem in številnim prelatom. Papeža Janeza XXIII. je pozdravil kardinal Agagianian z ostalimi prelati Zavoda in Kongregacije. V kapeli so bili gojenci, ki pripadajo 60 narodom, dalje kardinali: Rugambwa, Gilroy in Gracias ter nad 50 nadškofov in škofov bivših gojencev zavoda. Ob zaključku svete maše je kardinal Agagianian v svojem pozdravnem govoru poudaril visoko čast, da je papež že drugič za svoj rojstni dan obiskal ta zavod in se mu zahvalil, da je dvignil zavod v papeško univerzo.

Opoldne tega dne se je papež z okna svoje študijske sobe zahvalil za častitke vernikom, ki so se zbrali na trgu sv. Petra in jim podelil blagoslov.

V sredo je papež z radijskim nagovorom odprl novi vatikanski oddajnik za Avstralijo in Novo Zelandijo, ki so ga podarili verniki teh držav.

Na nasvet zdravnikov je moral sveti oče od srede dalje prekiniti z vrsto avdienc, v katerih je sprejemal koncilске očete posameznih narodov. Simptomi gastropatije so se namreč povečali in povzročili razmeroma hudo anemijo. Po zadnjih poročilih se je papežovo zdravstveno stanje znatno zboljšalo. (Dalje)

LEV DETELA:

Pripomba k neki „Kritiki“

V 40. številki Slovenskega vestnika je neki -nik objavil Nekaj besed o Zborniku slovenskih študentov na Dunaju. Nočem polemizirati z omenjenim piscem, saj je to storila že obširna in tehtna Lipuševe kritika v Našem tedniku-kroniki (št. 45), kot nehoti tudi vse ostale kritike, ki so o Zborniku že izšle. Vsekakor nočem izreči sodbe, da je -nikovo prizadevanje, prikopati se do neke družbenopolitične in družbenokritične analize Zbornika zgrešeno. Vsekakor pa je zgrešena njegova metoda, njegov način takega dela — in to še posebno ob Zdovčevem in mojem primeru. Končno sem itak pričakoval že apriorno, dogmatično, pessi-sovsko, površinsko analizo svojega dela. Ni se me ocenjevalo, temveč napadalo kot osebo, ki je kompromitirana, revizionistična, nezaželen, ki je storila določen »smrtni greh« in bo kot taka do večnosti zaznamovana. Žal seveda pisec ne pozna dejstev in silnic, ki so me leta 1960 vodile v tujino; zato me pač prav enostavno enači z nečim, kar nisem, kar ne bom in kar nisem nikoli bil. Zanimivo je, da -nik ni ocenil in opisal mojih »smrtonosnih« napak, temveč je to prepustil »strokovnjakom«, torej verjetno sodnikom, podobnim prikaznim po starinskih podstrešjih v Kafkovem Procesu, seveda gledano iz »moje« perspektive. Na tem mestu pa bi predvsem rad pojasnil, da me je pri pisanju razprave Miselná struktúra slovenske povojne književnosti (kot tudi pri vseh ostalih delih, ki so že ali še bodo izšla) vodilo neko popolnoma drugo načelo, noče biti nikaka polemika v negativnem smislu, nikak razdor ali prostaško obračunavanje, temveč zgolj stvarna analiza trenutnega stanja kulture, posebno pa književnosti med Slovenci. Verjetno -nik ni opazil, da sem v razpravi v Zborniku še posebej podčrtal izreden pomen mlajše slovenske generacije v ožji, centralni Sloveniji, ki sem jo ocenil kot najpozitivnejšo in največ obetajočo vrednoto. Seveda pa sem razpravljal tudi o slovenski kulturi izven

meja Jugoslavije, o slovenski kulturi v Italiji, Avstriji ali emigraciji, ki ima še posebno važno sekundarno nalogo, namreč naloge seznanjanja enega naroda z drugim narodom, kar bo postalo pomembno zlasti v naslednjih desetletjih, ki bodo desetletja ZDRUŽEVANJA in postopnega POMIRJANJA.

To spoznavajo danes najpomembnejše osebnosti v svetu in tudi med Slovenci — tudi v domovini. Naloga bodočih desetletij je razvijanje in pospeševanje določenih družbenih in socialnih pridobitev, ki pa morajo zadobiti pritek zakonitosti starih tradicij. Moj namen v razpravi v Zborniku ni bil revizionističen, naperjen proti »matični državi«, temveč je bil POSREDNIŠKI, HUMANISTIČEN, ZDRUŽEVALEN. Ni mi šlo za reševanje ali napadanje določenih imen, temveč za bogatenje situacije v centralni Sloveniji z dosežki slovenskih pozitivnih ustvarjalcev izven meja ožje domovine. Seveda je tudi tu marsikaj okostenelega in togega, pa tudi zgrešenega, vendar marsikje vlada celovita resnica, moralni razpon, notranje kultiviranje, združevanje, osmiselitev, evropsko izročilo, tradicija, poe-

zija. Te poteze današnji centralni Sloveniji manjkajo (kot ugotavljajo Perspektive 21 na strani 136), nahajajo pa se v veri in njeni kulturi. Tudi centralna Slovenija zahteva vedno objektivnejše obravnavanje določenih kulturnih problemov (glej članek V. Smoleja O proučevanju slovnstva v narodnoosvobodilnem boju, Naši razgledi 256 ali pa razpravo Edvarda KOCBEKA o nemškem filozofu Ernstu Blochu, Naša sodobnost št. 3, itd.). Tako je popolnoma jasno, da hodim v razpravi v Zborniku vstric z domovino, da pa hočem spoznati tudi določene pozitivne vrednote v zamejstvu in emigraciji. Ta še ni dovolj spoznala vrednosti novih socialnih perspektiv, vendar si to prizadeva.

Verjetno moramo biti kar se da previdni pri ocenjevanju določenih kulturnih pojavov. Dekonstruktivna polemika, ki jo razvija -nik proti moji privatni osebi, in ne — proti razpravi — kot bi bilo pričakovati, pa je vsekakor daleč od kakega ZDRUŽEVANJA, HUMANIZMA, da, celo KOMUNICIRANJA. Taka »kritika« je značilen primer površinskega podobarstva, ki se je ustoličilo zlasti v stalinistični Sovjetski zvezi, a se že davno razkroja. Taka »kritika« je nedvomno besen udarec v prazno; bravcu ne pove nič, pač pa je zgovoren prikaz circulusa vitiosus zgrešene pessi-sovske metode.

Dunaj, december 1962

Argentinski slovenski umetniki so razstavljali

Kljub velikim razlikam med umetniškimi smermi slovenskih slikarjev, ki živijo po Argentini, so priredili že pred nekaj časa skupno razstavo v San Martinu. Njihove umetniške težnje so močnejše kot stilna usmeritev. O tej umetniški razstavi je poročal Marijan Marolt. Razstavljaajoče slikarje pa je predstavil takole:

»Kot na lanski razstavi, tako je Ivan Bukovec tudi letos pokazal, da se more ustvarjati predmetno in brezpredmetno, abstraktno, oboje istočasno. Že dr. Šijanec je pred kratkim napisal, da je nasprotje med obema velikima vejama sodobne umetnosti le navidezno, dočim je nekoliko starejša literatura rada poudarjala, da je abstraktna umetnost ali že ali pa bo v kratkem s predmetno radikalno pometla. G. Bukovec ustvarja letos bolj hoteno, premišljeno kot lani, ko se je rad prepuščal slučaju, kako bo sama od sebe umetnina izpadla. Značilen se mi vidi lesorez »Predmestje«. Vključbo (pravilni) perspektivi v skupini hiš ni nobene prave globine, vse je črno ali belo, niti ne točno po enotni obsevljavi. Tudi pri edinem akvarelu, ki nosi nepravno oznako »Kompozicija«, manjka prave prostornosti: sivino zadnjih hribov srečamo tudi spredaj; drevesa v diagonalni razporeditvi istotako ne ustvarjajo globine. Tudi stebila »Bodeče neže« so pravzaprav vsa v isti prostorni ploskvi, najsi so posamezni cvetovi nekoliko plastično modelirani, pa le nakazano. Iste značilnosti opazamo pri »Obrazu« in abstrakcijah I — IV, dasi je bolj »plastična« kot druge. Tudi se v abstrakcijah včasih nahajajo motivi, ki bi jih bilo mogoče predmetno označiti. Je pa povsod kompozicija zelo študirana in to je najmočnejši ostanek nekdanje šole. Stilno bi Bukovca označili kot idealizmu se nagibajočega nekdanjega realista. Ivan Bukovec bo objavljaj tudi v Koroški kulturni reviji »mladje«.

Tone Kržišnik je najbolj zvest nekdanji šolski učenosti. Je v bistvu realist, kar kažejo posebno ozadja odnosno zaključki horizontov. So to hribi, katerih le zadnji, desni, je barvno, naturalistično poglobljen; so to pristaniške stavbe; je horicont menda celo nalašč nekoliko dvignjen; so to forme nekako eksotične cerkve. A zveza ozadja z ospredjem je očitna; je v ospredju važno drevo, breg. Vedno pa je barvno važno in za celotni vtis slike pomembno tudi nebo, ki s svojimi barvami šele poda celotno barvno harmonijo.

Andreja Makeka oba šopka ali cvetlični tihožitji sta slikana v interjerju, pred nevtralnimi ozadjem, ki je pa za barvno kompozicijo zelo važno. Akvareli so vsi z barvami poglobljeni, nekateri tudi s perspektivnimi pomagali (pot, obrežje), tako, da je ustvarjen nek neskončen prostor. Isto velja za gozdno pot kjer vodijo v globino pot, nasipi itd. V bolj mili obliki zasledimo to v nekaterih diagonalnih ogonih, a glavni svetlobni, barvni poudarek je nekako v sredini, na okrašt barvi. Drugačnija so Dre-

vesa, ki so jih mnogi označevali za najboljše slike na razstavi. Prostor se vključbo arhitekturnemu zaključku zgubi nekje v neskončnosti; jarek v sredi spredaj, ki bi lahko posredoval globino, je le nekam nakazan. Poudarek je v sredini, na drevesih, ki so zelo barvno razgibana, kar jakopičevska. Sončna svetloba je frapantna, nebo svetlo, brez izstopajoče barve, pa vendar barvno pomembno.

Franc Papež ne slika istočasno predmetnosti in brezpredmetnosti, pač pa daje svojim v bistvu brezpredmetnim slikam predmetna imena, kar morda koga zapelje v skušnjavo, da išče predmetnega videza. Lani sem pisal, da kaže Papež kot bi se nasiljal na slovenski impresionizem. Tudi letos bi bil ta spomin na impresionizem nekam upravičen. Slikar očitno sili z vrhom slike nekam v ozadje, kar je dobro vidno v sivih partijah zgoraj na sliki »Ob morju«; v »Apokaliptičnih jezdecih« je pa kompozicija vodilnih barvnih mas naravnost diagonalna kot v baročnem naturalizmu neskončnosti. Brez predmetnega podajanja barvne lise res izražajo »nekaj«, kar je očitno posebno na obeh imenovanih slikah, manj pa na »Gorskem motivu«, saj so nam gore tukaj predaleč, da bi jih doživljali.

»Gora iz San Luisa« Darka Šuštaršiča je za pogled iz zmerne razdalje izborna planina z nevtralnimi ospredjem, porinjena nekoliko v ozadje; nebo je le za okvir. Tudi »Gore Rosario« je izrecno predmetna slika z enako pozornostjo na ospredju kot na ozadju in celo na nebu. V to stilno skupino bi stavil tudi »Sestrico« kjer služi ozadje le za barvno kompozicijo. Vse ostale Darkove slike pa nekako izpadajo iz tega dosedanjega posebnega realizma, so nekam poenostavljene, nekakšen primitivizem. »Janezek« bi bil sicer z držo telesa poglobljen, a prostornosti vendar ni, še manj na sliki »Materc z otrokom«. Isto opazamo na obeh slikah »Hiše v Rio Lujanu« ki imajo tudi razna perspektivna pomagala, zlasti pa na sliki »San Isidro«, kjer vodi v »globino« skozi vso sliko cesta v ozadje in je prav zadaj na reki celo vidna majhna jadnica. Toda namesto vtisa prostornosti je na teh slikah očitna neka ekspresivnost.

Najbližji nekemu neoekspresionizmu je Jure Vombergar. Cvetlično tihožitje je morda bližje nekemu »novemu realizmu«, toda »Tihožitje« je v bistvu ekspresionistično. Na sliki je več perspektivnih pomagali, tako prt, mizica in vrč, vendar ta ne ustvarjajo prave prostornosti, ker prevladujejo ekspresivne linije. Škoda, da slikar ni kaj več razstavil.

Navedene značilnosti, zlasti označbe z »je« in »ni« seveda niso merilo kvalitete, ki je pri vseh razstavljalcih nesporna. Pa ne samo po kvaliteti, tudi po razmerah, v katerih so se razstavljalci razvijali in dozoreli, je razstava v letošnji sezoni doslej najpomembnejša slovenska kulturna manifestacija v Argentini.

Keatthe kulturne vesti

● LONDON

Londonski »Daily Mail« je označil komaj petnajstletnega pianista Rudolfa Buchbinderja za »dunajski čudež«. Buchbinder je debutiral v »Royal Festival Hallu« s klavirskim koncertom, na katerem je izvajal skladbe Beethovna in Chopina. Zdaj nadaljuje svojo turnejo po Veliki Britaniji.

● DUNAJ

Na prihodnjem dunajskem festivalu nameravajo uprizoriti iz zapuščine Antonia Wildgansa njegovo dramo »Hipodamia«. Dunajsko gledališče »Atelier« bo tako prvič predstavilo javnosti delo, ki ga je pesnik napisal s trinajstimi leti.

● MOSKVA

Moskovski Hudožestveni akademski teater se pripravlja — po štirih desetletjih — na gostovanje v Združenih državah Amerike. Za to priložnost so pripravili drami »Tri sestre« in »Češnjev vrt« Čehova, dramatizacijo Gogoljevih »Mrtvih duš« ter še neko sodobno sovjetsko delo. — MHAT pa se pripravlja tudi na stoletnico rojstva svojega ustanovitelja Konstantina Stanislavskega. Priredili bodo znanstveno konferenco o pomenu Stanislavskega za sodobno gledališče, razstavo »Stanislavski in scenografija« ter več drugih prireditev.

● FRANKFURT

Nova opera »Donna Rosita ali Cvetlice govori« Renza Rossellinija je doživela uspešno krstno izvedbo v Frankfurtu. Delo ima za osnovo besedilo Garcie Lorce. Renzo Rossellini je že poprej napisal opero »Pogled z mosta«, ki jo imajo na repertoarju nekatere zahodnonemške opere.

● TRST

Izšla je prva letošnja številka dijaške revije »Literarne vaje«. Zvezek je na lepi literarni ravni in živahno urejen. Glavni literarni sodelavec je Igor Tuta, ki je začel objavljati povest »Oba sva eno«. Vsebina je pustolovska, hkrati pa Tuta hoče reševati psihološke probleme. Posebno zanimiv prispevek v tej številki je latinski prevod župančičeve pesmi o Cicibanu »Naše luči« drugega c-razreda tržaške gimnazije nižje. Številka ima tudi humoristični kotichek. Zaključuje jo članek o nedavno umrlem ravnatelju slovenskega učiteljskega in strokovne šole v Gorici, profesorju dr. Josipu Nemcu.

● RUSIJA

Sovjetski ministrski predsednik je v svojem govoru pred Centralnim komitejem sovjetske komunistične stranke dejal, da je on sam odredil objavo Jevtušenkove pesnitve »Stalinovi dediči« v glasilo komunistične partije »Pravda«. To je storil zato, ker so prej to pesnitev izključili iz neke zbirke pesmi. Hruščev je dodal, da je on tudi dal povod za objavo povesti »En dan v življenju Ivana Denisoviča« v reviji »Novi Mir«. Kot znano opisuje ta povest en dan v stalinovskih koncentracijskih taboriščih v arktični Sovjetski Rusiji. Nosilec zgodbe je obsojen popolnoma po nedolžnem in so ga poslali na odsluženje kazni v to taborišče.

»Pravda« je sedaj objavila protistalinovsko pesnitev mladega pisatelja Nikolaja Dorisa. V njej pripoveduje pesnik, kako je poslal Stalin njegovega očeta v smrt v snežni Sibiriji. Pesnik omenja, da spominja prazni podstavek Stalinovega spomenika v Volgogradu, kot se sedaj imenuje Stalingrad, še vedno na diktatorja. Pesnik zaključuje: »Hotel bi, da postane prazni podstavek ob Sveti Volgi spomenik za bojvnike!«

Stara literarna garda se brani pred očitki v reviji »Oktjabr«. Revija je objavila pesnitev Jevgenija Dolmatovskega, ki očita mladi generaciji, da sodi o stvareh, ki jih ne razume. Dolmatovski se zavaruje z znanim opravičevanjem, da so Stalinovi sodniki verjeli, da Stalin o vseh zločinih, ki so se takrat dogajali, ni nič vedel. Mladi rod nima pravice soditi o njih, ampak je to samo stvar zgodovine, pravi. V očitnem namigovanju na Jevtušenka pravi pesnitev, da so »v pogrebu stalinovske generacije« korakali neki pivec koktajlov, več prijateljev divjih plesov in dekadentni pesnik, ki se baha, da je reformator.

V Moskvi so te dni odprli razstavo moderne umetnosti, v kateri ni nobenega dela v slogu tako imenovane »socialistične stvarnosti«.

Za recitacijski večer v športni palači v Moskvi v spomin na Majakovskega so v nekaj dneh prodali 14.000 vstopnic.

Rojakom na tujem!

Kot vsako leto smo tudi letos izdali lep knjižni dar, ki Vas bo razveselil v letošnjih zimskih dneh. Dar, ki ga sedaj razpošiljamo obsega:

1. Koledar za leto 1963, zelo zanimiv z mnogimi ilustracijami. Cena izvoda 15.— šil.
2. Večerična povest Lojzeta Iljice: »Gospod imen« (II. del). Povest se godi na Gorenjskem koli Vodice in Cerkelj. Cena 10.— šil.
3. Osmi zvezek zgodovinskega dela »Koroški Slovenci« izpod peresa pok. Frana Erjavca. Cena 10.— šil. izvod.
4. Napeto pisana knjiga flamskega misijonarja na Kitajskem Andreja van Coillie »Strahote kitajskih ječ«. Cena 18.— šil.

Dodati je treba nekaj šilingov za poštnino. Na željo pošljemo tudi cenik drugih knjig, ki jih imamo v zalogi. Imamo trenutno tudi še nekaj »Družinskih pratik« za leto 1963 na razpolago. V knjigovodnici dokončujejo zgodovinsko poljudno znanstveno knjigo: Ricciotti, »Jezusovo življenje«. O tej bomo še poročali.

Priporoča se Vam: Družba sv. Mohorja v Celovcu.

ZAHVALA

Slovenski dušnopastirski odbor v Zapadni Evropi se ob letošnji izseljenski nedelji pristočno zahvaljuje vsem dobrim srcem, ki so se s svojo podporo na ta ali oni način spomnili izseljenskih slovenskih dušnih pastirjev. S svojo dobroto so pomagali, da so mogli tudi tisti izseljenski misijonarji, ki nimajo rednih dohodkov, nadaljevati svojo duhovno, kulturno in socialno pomoč našim ljudem na tujem. Bog plačaj!

Mesečnik za izseljence „Naša luč“

Te dni je izšla zadnja letošnja številka mesečnika za rojake na tujem »Naša luč«. Ta list ima že desetletno tradicijo in je zelo priljubljen tako med rojaki, ki so že izpred druge svetovne vojne na tujem, kot pri tih, ki so šli v tujino v zadnjih letih.

Ta številka ima adventno in božično vsebino, ker je pač zadnja v tekočem letu. Zelo zanimivo je čitati v njej vesti iz življenja rojakov po raznih deželah zapadne Evrope. Kristi, poroke in smrti ter razne prireditve kažejo, kakšno je življenje našega človeka po Angliji, Belgiji, Franciji, Nemčiji in celo na Švedskem.

List se že od začetka tiska v naši tiskarni Družbe sv. Mohorja v Celovcu.

ŠT. VID V PODJUNI (Poroki, pogreb)

11. novembra, na Martinovo nedeljo, je bila v Št. Danijelu poroka **Tončke Prajnik**, Kavhove v Grablji vesi in **Helmute Hoferčekoni**, kamnoseka iz Borovelj. Poročno sv. mašo je opravil **p. Alfonz** iz kapucinskega reda. Ženitovanje je bilo v ožjem krogu na nevestinem domu. Popoldne nato je bila v Mohličah poroka **Roka Halar** z Bele in **Zofije Kranjc**, Lesjakove na Horcah. Novoporočencem želimo vse dobro na njih novi življenski poti.

15. novembra je umrl **Andrej Kummer**, **Oslov oče na Veselah**, katerega smo v soboto navrh izročili materi zemlji na farnem pokopališču. Domači g. župnik se je poslovil od njega z lepim nagovorom. Želimo mu večni mir.

ŠT. JANŽ V ROŽU (Miklavževanje in drugo)

Dne 5. decembra je tudi nas obiskal sv. Miklavž. Kljub hudemu mrazu in letošnji

Pri nas na Koroškem

70-letnica posojilnice v Št. Janžu v Rožu

Zadnja desetletja prejšnjega stoletja so bila v nekdanjih avstrijskih deželah gospodarsko in kulturno silno razgibana. Narodna zavest se je že močno prebudila tudi v najširših ljudskih množicah in misel samopomoči pred narodnim in gospodarskim zatiranjem je navdušila tedanjega kmečkega človeka.

Zlasti slovenske dežele so se v tej kulturno-gospodarski dejavnosti odlikovale. Pred nekaj tedni smo v Št. Jakobu prazno-

Koženavra) in ustanovili denarno zadrugo, Hranilnica in posojilnica imenovano. Prvi predsednik zadruge je bil **Stih Martin Šlemc**, ki je tudi dal na razpolago prostore za zadrugo. Prvi tajnik pa je bil g. provizor **Karel Rous**, ki je že naslednje leto zapustil faro. Vendar pa je posojilnica lepo napredovala pod vodstvom neumornega poštenjaka **Šlemca**, ki pa je že leta 1903 umrl.

Sadovi zadrugnega dela v šentjanški Posojilnici so bili kmalu vidni. Zadolženim kmetom, katere so okoliški mogočnjaki gospodarsko in politično izkoriščali, je posojilnica s posojili pod ugodnimi pogoji toliko pomagala, da so se osamosvojili, kar je bilo vidno tudi v občinskem vodstvu, ki

je od takrat vse do prihoda nacizma bilo v slovenskih rokah.

Za prezgodaj umrlim Martinom Štihom je prevzel vodstvo Hranilnice in Posojilnice **Matevž Krasnik-Bvatnik**, ki je nad 30 let modro vodil zadrugo in bil obenem tudi dolgoleten župan. Sedanji predsednik pa je njegov sin **Matevž Krasnik**, ki je tako šele tretji predsednik Hranilnice v dolgi dobi 70. let.

Zgodovina šentjanške Posojilnice beleži — kakor druge vse slovenske kulturno-gospodarske ustanove na Koroškem — mnogo lepega, pa tudi mnogo žalostnega. Zadruga je doživela dva težka udarca, ki sta grozila uničiti vse dotedanje delo; to sta bili obe svetovni vojni. Toda požrtvovalnost in zadruga zavest našega ljudstva je šentjanško Posojilnico zopet postavila na trdne noge. Danes ima lep svoj dom, v katerem vodi tudi lastno blagovno zadrugo.

Zadnjo nedeljo se je vršil pri **Tišlarju** jubilejni občni zbor, katerega se je udeležilo poleg domačih zadrugnikov še zastopstvo zadrugne centrale iz Celovca in sosednjih zadrug. Ob tej priliki smo se spomnili zaslužnih mož-zadrugnikov in izrekli željo, da bi šentjanška Posojilnica še naprej uspešno delovala v dobrobit ljudstva.

VABILO

»Godbeno-pevska skupina Pavle Kernjak« šentiljske fare ter Farna mladina Št. Ilj ob Dravi iskreno vabita vse od blizu in daleč na

konecert in igro

ki bosta na praznik svetega Štefana, dne 26. decembra 1962, ob dveh popoldne, v farni dvorani v Št. Ilju.

prezgodnji zimi se nas je precejšnje število zbralo v Tišlerjevi dvorani in rado vedno pričakovalo njegov prihod. Ker se je pa Miklavž nekoliko zakasnil, so nam pa za uvod šentjanški fantiči in dekleta podali dve šaljički bunki, ob katerih smo se kar pošteno nasmejali.

Nato se je Miklavž s svojim spremstvom tudi že prikazal na odru. Bil je bogato založen: dva kovčka, polna lepih darov je imel pripravljenih za naše pridne otroke, majhne in velike. Nepridne pa je kaznoval s tem, da jih je prepustil panklju.

Kar hitro je potekal čas in morali smo se raziti. Sv. Miklavž nam je pa obljubil, da bo nas drugo leto spet obiskal.

»Leto proti kraju gre, ledik smo še...; zato vam pa moramo še povedati, da imamo spet nekaj zrelih parčkov, ki bi že imeli izpit za skupno življenje, a najbrž bo to zimo še tako naprej ostalo, kakor se sliši; no, bo pa zato v vigredi »lušno«.

Dne 24. avgusta smo pokopali **Boštjanovo Mojcijo**, 8. novembra pa staro **Jakličinjo** v Podsinji vesi. Obe sta bili zelo verni ženi in sta dosegli tudi lepo starost. Bog bodi njima milostljiv in dober sodnik!

Če se ne bomo nalezli v tej dolgi zimi kakšnega zimskega spanja, potem se bomo že še večkrat oglasili.

ŠT. RUPERT PRI VELIKOVCU (S. Severina †)

Dne 21. novembra t. l., smo položili na božji njivi v Št. Rupertu k zadnjemu počitku po več kot petletni bolezi docela izmzgano truplo šolske sestre, katere se moramo spomniti vsaj z nekaj skromnimi vrstami v našem listu. Bila je to ne samo med redovnimi sestrami in v duhovniških krogih, temveč tudi med našim ljudstvom po dolgoletnem zaslužnem delovanju dobro znana č. s. Severina, najstarejša šolska sestra koroške province. Po rodu je bila otrok naše ožje domovine, rodila se je v fari Št. Štefana pri Vovbrah, v tisti vasi, kjer sv. Martin kot patron čuva še verno ljudstvo. Biti je morala ena izmed prvih koroških deklet, ki so se pridružile č. šolskim sestram, ko so začele l. 1896 delovati v Št. Rupertu. Rojena in vzgojena v verni družini; je že zgodaj čutila v sebi veselje do redovnega stanu in je v najboljši dobi živ-

vali devetdesetletnico prve posojilnice na Koroškem, ki je obenem tudi bila prva avstrijska posojilnica. V naslednjih letih je bila na Koroškem ustanovljena cela vrsta novih denarnih zadrug. Tako je bila tudi v Št. Janžu v Rožu pred 70 leti ustanovljena Hranilnica in Posojilnica.

Zadruga misel je takrat vneto razširjal po farah Srednjega Roža šentjanški provizor **Karel Rous**. Kmalu je pridobil za zamisel ustanovitve denarnega zavoda v Št. Janžu nekaj vplivnih in požrtvovalnih mož, med katerimi je bil najdelavnejši kmet **Martin Štih**, po domače **Šlemc**.

V nedeljo, 13. marca 1892, so se zbrali pri **Šlemcu** številni gospodarji iz Št. Janža in okoliških vasi (Sveče, Kapla, Svetna ves,

ljenja stavila na razpolago vse svoje moči Bogu in Njegovemu kraljestvu, ko se je pred skoraj 60. leti dala preobleči v šolsko sestro.

S. Severina je prinesla od doma s seboj razen solidne vernosti še veliko srčenost, pogum, močno voljo in energijo za delo, pa tudi zdravo razumnost, tako, da si je znala pomagati v vseh, tudi prav težkih okoliščinah življenja. Te njene lastnosti so njeni predstojniki kaj kmalu spoznali in jo postavili ponovno na mesta, ki so zahtevala delovnega, podjetnega in vztrajnega človeka. Če je bilo kje treba zgraditi in urediti novo redovno postojanko, so poslali tja č. s. Severino. Tako n. pr. v Št. Pavlu, po drugi svetovni vojni v Št. Rupertu, kjer je bilo po razdejanjih nacističnega nasilnega režima treba znova začeti, nadalje v malem semenišču na Plešivcu (Tanzenberg) in v Železni Kapli. Velikokrat so predstojniki č. s. Severino dali tudi na razpolago za strežbo bolnikov in prav pri tem poslu je prišla v stik z ljudmi vseh vrst ter si pridobila njihovo zaupanje.

Čez 50 let je tako rajna, vedno dobrovoljna sestra služila Bogu in radi Boga svojemu ljudstvu in zdelo se je, da je njena življenjska in delovna sila nezlomljiva. Toda sredi dela jo je pred več kot petimi leti zadela kap, katere posledica, delna ohromelost, jo je trajno priklepala na posteljo. Pa kakor je bila prej vsem vzgled pridnosti in delavnosti, tako je tudi z vzornim potrpljenjem prenašala nadlogo starostne onemoglosti in še ohranila prejšnjo dobrovoljnost. Na god sv. Elizabete jo je Bog, dobro pripravljeno, poklical k večnemu plačilu in na dan Marijinega darovanja smo jo ob obilni udeležbi ljudstva spremili na kraj zadnjega počitka. Mil. g. stolni kanonik **Zechner**, ki je vodil pogreb, se je je spomnil v lepem govoru v cerkvi med sv. daritvijo, ob grobu pa se je v imenu fare poslovil od dobre sestre domači župnik. Dekleta gospodinjke šole in č. sestre so ji zapele v slovo ganljive pesmi.

Počivajte v miru, draga sestra, in prosite pri Bogu za nas!

Predstavniki evropskih manjšin v Celovcu

V nedeljo, dne 2. decembra 1962, je bila v hotelu Carinthia v Celovcu seja članov centralnega odbora Federalistične unije evropskih manjšin. Dnevni red je obsegal vprašanja v zvezi s prihodnjim kongresom Unije, ki bo meseca maja 1963 v dolini Aosta. V dobi prihajajoče Združene Evrope imajo vršiti svoje posebne poslanstvo tudi evropske manjšine. Združevanje narekujejo nujno predvsem gospodarski interesi posameznih držav in narodov. Da obstaja pri tem velika nevarnost, da uničijo gospodarske sile kulturne vrednote in značilnosti manjšin, mora biti jasno neposredno prizadetim. Zato je prav, da manjšin ta proces ne preseneti, ampak se že sedaj temeljito pečajo z vprašanjem svojega položaja v Združeni Evropi, ki je že na pohodu.

Člani centralnega odbora Federalistične unije evropskih manjšin so se bavili nadalje z obračunom za leto 1962 ter proračunom za leto 1963, z nalogami podobno-

rov ter vprašanji, ki izvirajo iz položaja posameznih evropskih manjšin.

Zvečer istega dne je priredil Narodni svet koroških Slovencev gostom na čast družabni večer, pri katerem je sodeloval pevski zbor »Petelin-Gallus«, pod vodstvom prof. dr. **Franceta Cigana**. Č. gospod **Vinko Zavel** pa je kazal barvne slike iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

V svojem pozdravnem nagovoru je poudaril predsednik Narodnega sveta dr. **Valentin Inzko** tesno prijateljstvo, ki vlada med predstavniki in člani drugih evropskih manjšin in koroškimi Slovenci. Tudi ta večer služi poglobitvi obstoječih dobrih medsebojnih odnosov.

Predsednik Federalistične unije evropskih manjšin, državni poslanec danskega parlamenta g. **Hans Schmidt** pa je dejal, da ga nadvse veseli gostoljubnost, ki so je deležni ta večer predstavniki evropskih manjšin od strani koroških Slovencev, vesel tudi zato, ker imajo možnost, hkrati spoznati del slovenskega kulturnega bogstva, ki se tako lepo odraža v pesmi koroških Slovencev.

Vrstila se je pesem za pesmijo. Posamezne točke večernega programa je zelo posrečeno povezal v kulturni šopek, podan gostom v čast, tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev, prof. dr. **Reginald Vospornik**.

Družabnega večera so se udeležili tudi številni predstavniki kulturnih in političnih organizacij koroških Slovencev, med gosti pa je bil tudi generalni tajnik Federalistične unije evropskih manjšin g. **Povl Skadegard** z gospo.

ŠTEBEN V PODJUNI

(Občni zbor domačega društva)

Dolgo že ni bilo ničesar slišati o našem društvu in marsikdo je že mislil (marsikdo celo z veseljem), da je društveno življenje v Štebnu zaspalo.

Tem bolj smo bili veseli, ko se je v soboto, dne 1. decembra, zbralo kar lepo število društvenikov na občni zbor. Veselo kramljanje nas je družilo, dokler ni ustanovni član in bivši predsednik **Janez Writz** otvoril občni zbor ter pozdravil štebenčane in gosta: neumornega globaškega aktivista

Lepa božična darila

Transistor-radioaparate od šil. 595.— naprej,

pralne stroje različnih znamk,

šivalne stroje, štedilnike in peči

NAROČITE NAJUGODNEJE PRI

Johan Lamšek

ŠT. LIPŠ, TIHOJA, p. DOBRLA VES

TEL. 04237 (246)

Najbolje kupite ure, nakit in drugo pri urarskem mojstru

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschg. 9
Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi strto zlato).

Lojza Gregoriča ter zastopnika KKZ. Lojze Gregorič je nato v navdušenih, preprostih, a jedrnatih besedah govoril o težavah in lepoti društvenega življenja in poudaril, da je le pristni in pravi idealist zmožen dandanes uspešno delovati v društvu.

S primeri, ki so bili vzeti iz preprostega vsakdanjega življenja, je orisal študent **Erik Prunč** naloge in pravila društva, kakor tudi poslanstvo vsakega posameznega v naši skupini ter v celotnem narodnem občestvu. »Vsak mora začeti sam pri sebi, vsak sam je poklican in dolžen, da zavija rokave in da začne, — dolžan samemu sebi, svoji materi in svojemu narodu. Ne

smemo čakati in se izgovarjati na druge, češ, nisem dovolj zmožen, ali preneroden sem. Vsak je postavljen v sebi dovolj moči in možnosti, da (če ima le dovolj močno voljo in ljubezen) v območju tega svojega delokroga, pa naj bo še tako malenkosten in neznoten, postane ognjišče, ki daje toploto ljubezni in navdušenja svojemu sosedu in rojaku.«

Nato so društveniki izvolili novi odbor, ki mu predseduje pevovodja **Janez Petjak**, njemu ob strani pa stoji kot podpredsednik **Janez Writz**.

(Dalje na 5. str.)

ZIVINOZDRAVNIK SVETUJE:

Pravilno krmljenje konj in delovna sposobnost

Važnost beljakovin v krmi — Ogljikovi hidrati se v telesu ne morejo spremeniti v beljakovine, v tem ko se te lahko spremenijo v ogljikove hidrate

Na naših kmetijah se je število konj od konca vojske sem znatno zmanjšalo. Popolnoma pa naši kmetje niso ostali brez konj. Rabijo jih za razna dela okrog hiše, za prevoz raznih pridelkov domov in zlasti še za obdelovanje koroze. Zato ne bo odveč, če vsaj nekoliko opišemo, kako naj konje krmlimo. 500 kg težak konj potrebuje za srednje težko delo dnevno 59 do 68 dkg prebavljivih beljakovin in pa od 500 do 580 dkg škrobnih vrednosti. Za krmljenje konj imamo na razpolago seno, oves, koroze in drugo. Ta krmlila pa ne bomo konjem pokladali kar tjavdan, dokler se nam ne bodo zdeli že dovolj siti, ampak jih bomo primerno sestavili, da bodo imeli v obroku dovolj tako sušine kot ogljikovih hidratov in, končno, kar je še najvažnejše — dovolj beljakovin. Za 500 kg težkega konja bomo za zimski čas sestavili naslednji obrok:

	Prebavljive beljak.	Škrobn. vrednost dkg
10 kg srednje dobrega sena	40	320
3 kg ovsa	21	180
Skupaj	61	500

Ker pa nam da koroza večji pridelek kot oves, lahko brez škode iz obroka izpustimo oves in ga zamenjamo s korozo, ki je običajno tudi cenejša od ovsa. Nekateri kmetje pričnejo z novo korozo krmiti konje že v septembru in še prej. To lahko delajo, vendar morajo paziti, da poprej korozo skrbno posuše na soncu, ali pa na štedilnikih, na katere naj pokladajo surovo korozo zvečer, preden gredo spat. Tako posušena koroza bo imela enako hranilno vrednost kot stara. Surova bi pa konjem zelo verjetno škodovala. V ta namen bomo sestavili sledeči dnevni obrok:

	Prebavljive beljak. dkg	Škrobn. vrednost dkg
10 kg srednje dobrega sena	40	320
3 kg koroze	21	180
Skupaj	61	500

Namesto koroze lahko pri sestavi dnevnega obroka uporabimo tudi ječmen, ki je povsem enakovredno hranilo. Konj pri zgoraj opisanih načinih krmljenja ne bo sicer postal debel, pa tudi shujšal ne bo, čeprav bi ga vpregli vsak dan.

Navedeni obroki veljajo za zimsko krmljenje, ki traja 7 mesecev. Ker pa imamo

IŠČEM SLUŽBO

Obvladam stenografijo, dva jezika; znam pisati s strojem, izkušena sem v knjigovodstvu, imam večletno prakso!

Dopisi na uredništvo našega lista

v pozni pomladi in na poletje zelene krme na pretek, konjem pokladajmo poleg sena tudi nekaj lucerne, trave ali detelje. Na ta način prihranimo nekaj zrnja. Mlada trava in pa detelja ter lucerna imajo v sebi precej prebavljivih beljakovin.

Poletni dnevni obrok za domačega, okrog 500 kg težkega konja, pa naj bo naslednji:

	Prebavljive beljak. dkg	Škrobn. vrednost dkg
5 kg sred. dobr. sena	20	160
30 kg trave pred cvet.	45	390
Skupaj	65	550

Kot vidite, nekaj sena mora biti tudi pri poletnem krmljenju. Namreč, mlada trava ima dosti ogljikovih hidratov, a na splošno premalo sušine, katere pa mora biti v krmi toliko, da dobi žival občutek sitosti. V zgorajnjem obroku bi v primeru potrebe seno lahko tudi zamenjali s pšenično ali drugo slamo, a bi živali morali dati tudi nekaj več zelene krme, ker slama nima v sebi toliko beljakovin in ogljikovih hidratov, kot seno. Vsebuje pa isto količino sušine. Seno ali slamo moramo vsekakor živali dodajati, da dobi občutek sitosti, tudi zato, da bo njen prebavni organ v redu deloval. Žival, krmljena izključno z zeleno krmo, bi dobila drisko, zaradi česar bi prej ali slej ošibela, kar jo bi napravilo nesposobno za delo. Poleg tega bi zaradi driske tudi shujšala.

Na splošno imamo pri sestavi posameznih obrokov vedno dovolj, morda celo pre-

več sušine, škrobne vrednosti dovolj, a beljakovin premalo.

Kakorkoli sestavljajo obroke, naj naši živinorejci pazijo, da v obroku ne bo premalo beljakovin, pa četudi bi drugega bilo preveč. Seveda bo kar je odveč, šlo v izgubo, delno pa bo izločeno z blatom. A boljše tako, kot pa dati konju v obroku premalo beljakovin. Kakršnakoli je žival, bo brez beljakovin prej ali slej shirala, pa četudi bi ji dajali drugih sestavin prehrane celo preveč. Ogljikovi hidrati se v telesu ne morejo spremeniti v beljakovine, beljakovine pa se v primeru potrebe lahko spremenijo v ogljikove hidrate. To naj si naši živinorejci dobro zapomnijo!

Dr. D. R.

Nastop Avsenikov v Celovcu

V nedeljo 25. 11. so številni ljubitelji poskočnih Avsenikovih viž napolnili koncertno dvorano v Domu glasbe v Celovcu.

Godba je znana po celem svetu po priljubljenih in mikavnih vižah, ki so posnete na številne plošče. Zato je prevladovalo takšno navdušenje. Godci so igrali ob petju Franceta Korena ter Emice Prodnikove značne skladbe, ki so nas zelo navdušile, kajti razumeli smo besedilo pesmi in občutili lepoto skladb.

To lepo razpoloženje pa je kvaril znani graški humorist, ki je s svojimi neslanimi in celo prostaškimi šaljkami »zabavala« občinstvo. Pripomnili bi, da bi drugič Avsenikova godba nastopila brez tega umazane šaljivca, ki naj svoje »šaljivke« pripoveduje kje drugje. Razen tega pa je zelo »iznajdljiv«, če leto za letom pripoveduje iste šale oz. umazanije. Čeprav je priznan »humorist«, vendar se mu ni treba dovoliti, da bi na tak način zabaval višji sloj družbe. Kakor nas je navdušila lepa melodija znanih skladb, tako nas je razočarala primitivnost tega humorista. Čeprav si morda misli, da je žel s svojim nastopom in s svojimi vložki uspeh, se zelo moti.

Mnenja smo, da naša lepa melodika priljubljenih skladb ter godci sami in pevci niso na taki nizki stopnji, da bi se predstavljali občinstvu v takem okviru.

Minko

UČINKI ROPOTA

Hrup in ropot imata zelo negativne učinke na živčni sistem, vendar ni moderne iznajdbe, ki bi je ne spremljali kakšni neprijetni bolj ali manj močni zvoki. Še posebno nam s tem nagajajo avtomobili in motorji po mestu, kjer se ropot stopnjuje do najvišje meje, medtem ko se vzniki tega ne zavedajo in zato ustrezno ne spreminjajo načina upravljanja svojih strojev.

Pristojne oblasti so v raznih mestih napovedale hrupu vojno, vendar nimajo zato ustreznega orožja. Do srečne in originalne zamisli pa so prišli v Zürichu.

Tam so na najbolj važna križišča postavili posebne naprave, ki merijo jakost hrupa, in se tako vsak voznik lahko sam prepriča o nadlogi ubogih meščanov.

Slovensko kulturno društvo v Celovcu

priredi v sredo, dne 19. decembra 1962 ob pol 8. uri zvečer v Mohorjevem domu v Celovcu, Viktringer Ring 26

PROSVETNI VEČER

S p o r e d :

Koroška žena v zgodovini

Poljudno predavanje s slikami. Po predavanju družaben razgovor in prijetno razvedrilo ob domači pesmi

K u d e l e č b i v a b i o d b o r

Pri nas na Koroškem

ŠTEREN

(Nadaljevanje s 4. strani)

Posebno živo so se društveniki zanimali za društveno knjižnico, ki naj bi se uredila in bila tako spet vsem društvnikom na razpolago, kajti knjiga, četudi preprosta in ubožna, je velikega pomena za izobraževanje ter izpopolnjevanje jezika in narodne omike.

Dolgo v noč smo še sedeli po končanem občnem zboru pri Ilgovcu, združeni ob ubraslovenski pesmi in le težko smo se ločili.

Upamo, da je bil občni zbor dober začetek, nov zagon, ki mu bodo kaj kmalu sledila dejanja, kajti, kakor je rekel ustanovni član in bivši predsednik Janez Writz ob svojem pozdravu: »Sramota bi bila, da bi se društvo, ki smo ga ustanovili v najtežjih časih in ki smo bili zaradi njega celo tepeni, razpustilo sedaj, ko imamo veliko bolj ugoden položaj in se nam ni treba ničesar bati.

DOBRLA VES

(Podjetje Rutar)

Iskal sem med inserati za Božič in Novo leto. Iskal sem trgovino Rutar in našel kar dve: v hranilnični hiši Podjunske trgovske družbe bratje Rutar in Co., kjer prodajajo predvsem železnino, pohištvo, če pa bi ne šel v A & O trgovino ob Kapelški cesti, pa bi dejansko videl le del Dobrle vesi. Naš stari znanec Franc Rutar in njegova žena Micka sta zgradila lepo stavbo, rekli bi »hotel Rutar«. Ima kar 35 tujskih sob. Spreddaj ob cesti vabijo velike izložbe k vstopu v trgovino. Zanimiva prodajalna brez običajnih prodajalnih miz. Ko vstopiš, te čakajo cajne in vozički, s katerimi greš po dolgi trgovini zbirat, kar potrebuješ — kar sam si postrežeš. Živila, posodo, papir, volno, igrače in marsikaj drugega si lahko sam poiščeš, ogledaš, daš nazaj. Ob izhodu stoji blagajna, katera kar sama seštevava izbrano blago. Res zanimivo je iti v takšno trgovino s samopostrežbo. Pravijo, da kdor ni bil v tej novi A & O trgovini ob Kapelški cesti, ni bil v Dobrli vesi.

DARILA trajne vrednosti pri

LODRON

VILLACH, Lederergasse

- Preproge, volnene in prešite odeje,
- zavesa, namizno in posteljno perilo

SAMONIG-PREISE erleichtern das Schenken

Herren-Flanellnachthemden prima Qualität 69.80

Herren-Pyjama aus prima Flanell in Modestreifen 99.80

Trevira-Krawatten in einmalig schönen Dessins 29.80

Herren-Kräuselsockets sehr haltbar, in schönen Mustern 12.90, 9.80

Herren-Kräuselstrümpfe erstklassige, hochelastische Qualität, in schönen Mustern 18.90

Knaben-Hemden schöner Sportflanell, ab 34.90

Kinder-Strumpfhosen aus prima Baumwollgarn ab 19.50

Mädchen-Makohosen innen geraut 8.95

Mädchen-Nachthemden aus prima Baumwollbarchent 39.80

Kinder-Pyjama aus prima Trikot, sehr warm, 49.50

Kinder-Dralon-Gamaschenhose sehr haltbar und strapazfähig 59.80

Damen-Pyjama aus Mako-Baumwolle, sehr warm 79.—

Damen-Nachthemden aus prima Flanell, in schönen Mustern 69.80, 59.80

Perlon-Unterkleider mit schöner Spitze am Büstenteil u. Saumabschluß 39.80

Damen-Unterleibchen Baumwollripp, Langarm 19.80

Damen-Pelzhosen mit Seiden-Effekt, in allen Größen 19.80

Kaschmir-Schals in geschmackvoller Musterung 29.80

Damen-Strumpfhosen prima Qualität aus Helanca-Kräusel 39.80

Frauen-Trägerschürzen aus prima Buntdruck, normale Durchschnittsgröße 19.80, 16.90

Cocktailschürzen schöne Phantasie-Dessins, 17.90, 14.90

Seidentücher neueste Muster 13.90

Nylon-Morgenrock wattiert, in Karo abgestrept, schöne Dessins, leicht, sehr warm 195.—

Perlonstrümpfe in Modelfarben, nahtlos 9.80

Luxus-Perlon Markenware, in den Modelfarben Caramel und Antilope, garantiert fehlerfrei 16.50

Kräuselstrümpfe aus prima Helancagarn, Strapazqualität 14.90

Schlafrock aus gutem Baumwollflanell, bunt gemustert, knöchellang 98.—

Damen-Gummischlupfer X-Zug, alle Größen 19.80

Herren-Hemden prima Sportflanell 65.90, 49.80

Herren-Popeline-hemd mit Reservekragen 89.—

Herren-Pullover Lambswool, mit Langarm und V-Fasson 125.90

Herren-Pelzhosen sehr warm, alle Größen, 35.—, 29.80

► Besichtigen Sie unsere Weihnachtsschaufenster, ► sie zeigen Ihnen viele preiswerte Geschenke!

SAMONIG
VILLACH AM SAMONIG-ECK

Kaj imam od Cerkve?

Živimo v času silnega materializma. Ljudje hočejo samo zaslužiti in uživati. Vse se tepe le za zaslužkom, dobičkom, profitom. Znan pregovor »Denar je sveta vladar« velja danes kot najvišje načelo življenja.

Čim večjo veljavo pa imajo v očeh ljudi materialne dobrine, tem bolj so zapostavljene duhovne dobrine in vrednote. To čuti zlasti Cerkev-učiteljica najvišjih duhovnih dobrin, katere oznanja v božjem imenu. Njeni nasprotniki in versko brezbrizni pogosto predbacivajo vernim ljudem posmehljivo vprašanje: »Kaj pa imate od Cerkve?«

Zdravje — domovina

Če vprašam zdravega človeka, kaj ima od zdravja, te bo pogledal debelo in ne bo vedel, kaj odgovoriti. Pa vprašaj bolnika, ki je že več mesecev obsojen na posteljo. Takoj boš zvedel, da je zdravje vse in da brez zdravja vse drugo, kar je zemeljskega, nima prave cene. Blagor zdravim, zdi se bolnik, saj ne ve, kaj ima, ker so zdravi.

Podobno bi se nam zgodilo, če bi vprašali ljudi, kaj imajo od doma ali od domovine. Ta ali oni bi odgovorili, da nič, le samo škodo, davke, ovire pri napredku in podjetjih. Pa vprašajmo danes begunce ali izgnance, ki so svojo domovino zgubili in z njo svoje domove, znanje in domače okolje, kaj jim pomeni danes izgubljena domovina. S solzami v očeh nam bodo pripovedovali, kako lepo je bilo nekoč doma, kako je bilo vse urejeno, napredno itd. itd.

Domovina je kakor zdravje, je zapisal neki pisatelj. Njene vrednosti kakor tudi vrednosti zdravja ne cenimo, dokler ju imamo. Njene vrednosti se zavemo šele, ko jih zgubimo...

Dobrina vere

Podobno kot z zdravjem in domovino v naravnem redu je z verskimi vrednotami v nadnaravnem redu. Vprašaj katoličana, kaj ima od Cerkve, in videl boš, da bo verjetno v veliki zadregi z odgovorom.

Kaj imam pravzaprav od Cerkve? Ali se ne bi dalo živeti tudi brez nje? ... Saj velika večina ljudi ne pripada katoliški Cerkvi; milijoni pa za njo vobče ne vedo. — Pa tudi od katoličanov živi velika množica tako, da se za svojo Cerkev prav nič ne menijo in komaj ve zanje. Ali imajo ti ljudje kakšno škodo, ker niso v Cerkvi oziroma se zanje nič ne menijo?

V življenju smo postali stvarni. Lepa čustva in stani običajni nas ne zadovoljijo več. Vedeti hočemo, kako in kaj...

Na vprašanje, zakaj smo katoličani in kaj imamo od katoliške vere, odgovarjajo nekateri, da smo katoličani zato, ker smo Slovenci. Ti zatrjujejo, da se moramo Slovenci zahvaliti, da smo se ohranili, predvsem dejstvu, da smo katoličani. Če bi bili pravoslavni, bi se zgubili v drugih slovenskih narodnih, če bi pa bili protestanti, pa bi se že davno ponemčili.

JANEZ JALEN:

11

CVETKOVA Cilka

»Ok, ok, ok,« je pristikoval iz nizkega smrečja v listje stržek. Cilka je dobro vedela, da drobni ptiček v planinah ne napoveduje snega, pa se je vendar spomnila bližajoče se zime, ko morda zapade tako visoko, da macesna ob križu in odraščajoče smrečice kar izginejo pod snegom. Cilki se je zazdela, kako mimno bi tudi sama ležala v grobu pod snežno odejo. Ni si ravno želela smrti, branila bi se je pa tudi ne. Belo bi jo oblekli, bel venec bi ji vpletli v lase in v belo krsto bi jo položili.

Kakor bi že ležala na mrtvaškem odru, je izmaknila roke izpod glave in jih sklenila na prsih.

»Crr, crc, ck, ck, ck,« se je preplašil stržek in zginil v nizkem grmičevju. Cilka ga je komaj slišala.

»Belo, vse belo: obleka, venec, krsta. Pa če bi ljudje vedeli?«

Čutila je, da od sramu zardeva. Na glas ji je ušlo: »Ne, ne. Janez ne sme vedeti. Vsi drugi prej, samo Janez ne.«

Cilka je zamežala. Bilo ji je, kakor bi bila odvrгла s hrbta težko breme mokrega listja in zadelo namesto njega rahlo navezano rjuho suhega sena.

»Kakor Robarjev Vran sem. Ob robu globokega prepada moram čez ovinek, pa

Svoboda in kultura

Kultura v najširšem pomenu pomeni človekovo ali človeške družbe tvorno dejavnost v svetu duhovnih dobrin. Tako zajame kulturna dejavnost vse, kar človek ustvarja na področju verskih naravnih vrednot. To je zlasti kultura srca, kultura značaja. Ta človekova dejavnost pa sega tudi na umetniško ali znanstveno polje, kar pa pomeni kulturo v ožjem pomenu besede. Lahko bi pa pristeli tem človekovim dejavnostim tudi še njegovo prizadevanje za stvarne izdelke in gospodarsko udejstvovanje, in tedaj govorimo o tvorni kulturi.

Za nas je predvsem merodajno kulturno udejstvovanje v najožjem pomenu besede: prizadevanje za čim bolj popolno udejstvovanje človeka—posameznika in celotne družbe v duhovno-umetniškem svetu. To kulturno hotenje pa mora biti harmonično in izvirati iz notranje uminjenosti ter jasne moralne razgledanosti. Vendar je duhovno udejstvovanje v najvišji meri le izjemno, a takšna obdobja kulturne poduhovljenosti še dolga leta in desetletja puščajo močne sledi in usmerjajo nadaljnje kulturno delovanje. Kot klasičen primer te ugotovitve nam je pokazal srednji vek, ki je še dolga stoletja živel od kulturnih vrednot ki so dosegle svoj višek v ustvaritvah tedanjih časov.

Največji sovražnik kulturnemu življenju je preusmeritev človekove pozornosti k tavnim dobrinam. Tako je znamenje propadanja kulture iskanje udobnosti in udobja ter podelitev prve besede gospodarstvu. Že primer iz zgodovine rimskega imperija

Katoliška zavest

V koliko držito uganjanje, je vprašanje zase. S katoliškega stališča prav gotovo tako gledanje na naše krščanstvo ni pravilno. Mi namreč nismo katoličani iz narodnih nagibov, ker bi taka vera ne bila nobena vera. Če bi si izbrali vero, gnani od zgolj naravnih nagibov, pri čemer pa se ne bi prav nič vprašali, kaj ta vera uči, potem smo povsem enaki verskim indiferentistom, katerim so vse vere enako vredne.

Kristjan, ki veruje v božje razodetje, se zaveda, da je le katoliška vera edino prava vera. K njej se priznava predvsem zato, ker ve, da je Cerkev Kristusova ustanova, ki uči ljudi večnih resnic in vodi ljudi k zveličanju.

Nemotljiva resnica in obljuba večnega življenja so torej vrednote, zaradi katerih smo katoličani! In samo katoliška Cerkev nam more dati to!

se bojim. In pod previsno skalno me je strah skloniti glavo. Nič ne pomaga. Vranu so zavzeli oči, jaz pa sama zamežim. In kakor Vran ob Minci, se ob otrocih spet razveselim.

Sonce je Cilki božalo izmučeni obraz in rahel veter se je poigral s šopom temnih las, ki so silihi izpod rute. Z obeh strani se je usipalo listje nanjo in jo grelo. Cilka je zadremala.

Že se ji je sanjalo: Prav izpred domačih duri se je odpeljala k poroki na Brezje. Ni ji bilo čisto prav, pa so ji oče in sestra tako prigovarjali, da se kar ni mogla ubraniti. Sedla je v koleselj, ves ovit v ovetoč slak. Okrašeni voz je bilo kaj lepo videti, samo... Plevel je plevel. Naj še tako rožno cvete, nihče ne mara, da obrudi in pozori seme do kaljivosti.

V praznji noši, v škornjicah visoko čez kolena, je oče zapregel Lisco in stopil h koleslju. Cilka je zatrdno mislila, da prisede. Odmaknila se je na levo stran. Oče ji je pa stisnil vajeti in bič v roke in zamišljeno resno spregovoril: »Trdno na desno sedi, da boš imela zavoro pri rokah. Vozila boš sama. Pot je pa skoraj sam klanec.«

Cilka se je zbala. Hotela je stopiti z voza in iti peš, pa jo je očetova roka pridržala: »Ne boj se preveč. Boš že kako. Brata in sestra te pospremito.«

Kakor iz tal sta zrasla dva visoka vranca. Na prvega se je pognal Blaž, na drugega Andrej. Oba sta bila oblečena praznje kakor oče, le da sta imela še dvojne krivce

nam potrjuje to resnico; pa tudi sodobni časi se močno približujejo razmeram, ki so privedle do razpada rimske kulture.

Iz povedanega je razvidno, da mora imeti kultura trdno podlago in solidne sodelavce. Sicer je kulturno delo samo na sebi nad vsako ideološko in politično opredelitvijo. Saj umetnost ostane umetnost ne glede na časovne ali miselne posebnosti. Tako še danes priznavamo velikim pesnitvam ali kiperskim likom iz davnine umetniško vrednost, čeprav je današnja miselnost človeka povsem različna od tedanje.

Iz filmskega sveta

Koncilski očetje v filmu

Kakor je bilo napovedano, so otvoritev cerkvenega zbora tudi filmali. Italijansko filmsko podjetje »Luce« je že izdelalo ta dokumentarni film in prvi so ga gledali sami koncilski očetje. Besedilo je pripravil dramatik Fabbri s pomočjo vatikanskih monsignorjev. Gotovo bo mogoče ta veličasten dokument o otvoritvi drugega vatikanskega koncila videti tudi pri nas.

Pred zaključkom prvega obdobja koncila so bili koncilski očetje povabljeni na kinopredstavo, pri kateri so predvajali misijonski film — iz Konga. Naslov filma se glasi »Tokende — Pojdim naprej«. Film govori o delu katoliške Cerkve v Kongu in v deželi Ruanda-Burundi. Iz filma je razvidno, kako veliko delo je opravila Cerkev za socialni, kulturni in gospodarski napredek dežele. Naslov »Pojdim naprej« hoče povedati, da misijonarji v tej preizkušani deželi kljub vsem oviram neustrašeno vršijo naprej svoje poslanstvo, kar jim prinaša tudi velike uspehe.

UNESCO RAZPRAVLJA O FILMU

UNESCO je mednarodna organizacija, ki ureja odnose mednarodnih kulturnih organizacij in zastopa njih interese pri mednarodnih političnih ustanovah. Pred kratkim je ta ustanova priredila veliko mednarodno srečanje v Oslu, katerega se je udeležilo 18 držav iz Evrope in Amerike. Razpravljali so o vprašanjih filma in televizije. Ugotovili so, da odgovorni činitelji polagajo vse premalo pažnje za pravilno vzgojo glede filma in televizije. Pri tem so sklenili, da bodo vsem državam svetovali, da vpeljejo v učne načrte filmsko vzgojo. Tudi v organizacijah

Vendar pa more biti kulturno delo pri-tegnjeno v službo sorodnim dobrinam, kot sta vera in narodnost. Kot kaže praktično življenje, vidimo, da skoro ni mogoče povsem ločiti človekovega kulturnega udejstvovanja od njegove versko-ideološke ali narodne opredelitve. Tako bo na primer kavoliško usmerjen pisatelj pri ustvarjanju svojih umetnin upošteval katoliška načela morale, dočim bo marksist skušal v svojih delih zagovarjati marksistična načela življenja. Isto velja tudi o kulturnih ustvarjanjih na drugih področjih.

Tako pridemo do ugotovitve, da sicer obstaja kultura, ki je vzvišena nad vsako opredelitvijo, vendar pa je to le teoretično. Najvišja načela take kulture so lepota, resnica, plemenitost in podobno v najpopolnejši meri. Takšne kulturne popolnosti pa med ljudmi ni najti. Mi ljudje smo namreč omejeni in opredeljeni po ideologijah. Tako je tudi naše kulturno delo opredeljeno; zato govorimo o krščanski, marksistični kulturi in podobno...

za mladino naj bi vse bolj gojili filmsko umetnost. V ta namen bodo oskrbeli državni šolskim ustanovam potreben vzgojni material in priredili več tovrstnih tečajev za strokovne učitelje.

FILM O FAŠIZMU

Največji sodobni italijanski filmski režiser Dino De Laurentiis pripravljaja kar filme o postanku, delovanju in propadu fašizma. Svoje podjetje zagovarja s tem, da je čas že toliko dozorel, da tudi nova generacija, ki usodnega fašizma ni doživljala, pozna tudi to žalostno polpreteklo dobo italijanske zgodovine.

Anekdote o Janezu XXIII.

»Ali vam je nerodno?«

Ko je bil Janez XXIII. še v Parizu papeški nuncij in ga je nekoč vprašal načelnik protokola, če mu je kaj nerodno, ko imajo žene diplomatov pri uradnih sprejemih tako globoko izrezane obleke, je rekel: »Nič. Saj jih ne gledam. In tudi to sem opazil, da tudi drugi gledajo samo mene.«

Beseda padalcem

Francoskim padalcem je rekel ob neki priliki: »Ne bi rad, fantje, da bi sedaj, poznate padati z neba, pozabili, kako se gor pride...«

»Rad bi bil svet«

Nekoč je rekel: »Okrog in okrog sebe slišim: Svetost, sveti oče. Kar strah me je, ker vem, koliko sem svet. Pomagajte mi s svojimi molitvami; jaz samo to rečem z gotovostjo, da bi prav rad bil svet.«

mopašni zmaj dovolj visoko iznad vode ostudno glavo, da mu jo s silnim zamahom odseka. Za planjavo zorečega polja, prepreženega z zelenimi hrasti in lipami in posejanega s cerkvami in med sadno drevje skritimi vasi, so se utaborili molčeči brambovci. Zastavna Kepa in z belim cvetjem posuta Golica, čokati Stol s strmo Vrtačo, duhteča Begunjščica in ostroroba Košuta, s senožetmi opasana Dobriča in priostreni vrh Storžiča. V ozadje pa sta se odmaknila kakor ukazujoča in razmišljajoča poveljnika, topovrha Kočna in razglodani Grintovec.

Cilin, cilin, cilin...

Cilka je razločno slišala iz cerkve na Otoku prošnjo zvonček, ki je tožil in prosil. Zaželela si je ogledati jezero in ravno polje od blizu. Potegnila je za vovj, pa kobila ni hotela potegniti. Švistnila je z bičem. Lisca je zaritala in se ozrla nazaj na Cilko, kakor bi hotela svetovati, naj je ne sili v dolino. Kakor trnatega vola je Cilka udarila Lisco z bičem. Zavedela se je takoj, da je naredila narobe, pa bilo je že prepozno. Kobila je zdrevela po bregu navzdol in Cilka še zavretila ni utegnila več. Spustila je bič, da je odletel v grmovje, in z obema rokama prijel vovj in ga nategnila, da se kobila ne bi spotaknila in bi ne padla na zobe. Koleselj je odskakoval po razdrti poti. Cilko je navdala groza. Zamežala je.

Cop, cop, cop, je spet slišala Lisco v težkem koraku. Prepričana, da je nevarnost minila, je Cilka odprla oči. Čutila je, kako

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Mirko:

Terezija Neumann

Pred kratkim je umrla Terezija Neumann. Njena smrt je razburila svet, posebno časopisi so pisali veliko o njej; nekateri so pisali objektivno — stvarno, kakor je v resnici bilo njeno življenje. Drugi so to izrabili, da so očrnilo cerkev ter vero.

Znano je, da je Terezija Neumann ali Terezija iz Konnersreutha, imela znake Kristusa in da se je preživljala samo s sv. obhajilom.

Vas Konnersreuth leži blizu češke meje in ima ostro podnebje. Pomlad pride zelo pozno in hitro tudi odide. Prebivalci — pred vojno jih je bilo komaj 1000 — so večinoma kmetje in se borijo za svoj obstoj, kajti zemlja ni preveč rodovitna.

Toda v noči velikega petka na veliko soboto 1898, malo pred polnočjo se je Ferdinandu in Ani Neumann rodila deklica. Oče je bil vitke postave. Stel je 25 let. Imel je malo kmetijo, zraven pa je še krojačil v sosednjih vaseh. Bil je mož, ki je bil navezan na domačo grudo in trden v veri. Njegova žena Ana je bila leto mlajša. Bila je revna, preprosta in zdrava žena.

Deklico so krstili že na Veliko noč. Ime so ji dali Terezija in sicer po zavetnici sv. Tereziji iz Avile, ki je z 18 leti stopila v samostan in obnovila pravila reda.

S šestimi leti so Neumannovi poslali Reziko v ljudsko šolo. Že tedaj je bila dekle posebne vrste. Bila je resna in se ni zapirala za pripovedke in pravljice. Zato je bila preudarna.

Neumannovim se je rodilo 10 otrok. Skromna hišica je postajala majhna za tako številno družino.

Z 11 leti gre Rezika k prvemu sv. obhajilu. Doma mora pomagati in že s 13 leti gre služiti v sosednjem vas. Ves prihranek odda doma, da se s tem preživlja družina. Če jo je kdo vprašal, kaj namerava postati, je bil njen odgovor: misijonska sestra pri benediktinkah v Tutzingu.

Ko je končala ljudsko šolo, je spoznala, da se ta načrt ne bo mogel uresničiti in da bo morala skrbeti za sestre in brate.

L. 1912 je stopila v službo pri kmetu, ki je imel malo gostilno in mlin. Ta kmet se je pisal Neumann. Tu mora delati povsod in vse. Rezika je na nogah od jutra do večera. Ko je izbruhnila vojna, je moral gospodar k vojakom. Zdaj je na Reziko prišlo še več dela. Poleg dela v hiši je še orala, mlatila in mlela.

10. marca 1918 je v kovačevi hiši, ki je bila med hišo Neumannovih in hišo gospodarja, kateremu je Rezika služila, izbruhnil požar. Ker je bila vojna in so možje služili v vojski, so žene hitele, da bi rešili požar. Rezika je bila prva na mestu. Osvobodila je

živali in podajala dve uri dolgo vedra z vodo kmetu, ki je gasil. Pri vsakem dviganju se je izlilo vode iz vedra in Rezika se je premočila in še veter je pihal. Komaj je vzdignila zadnje vedro, je začutila bolečino v hrbtenici. Komaj je prišla domov. Čez nekaj časa že ni več mogla premikati nog in zvižala se je od neznošnih bolečin. Ko je že nekoliko okrevala, je izvrševala lahka dela v hiši.

Nekega dne je padla na stopnicah v klet in onemogla. Kmalu zatem je še padla v

Moje želje

Želje
morje ste sinje
v srce mi razlito,
zakladov vseh skrinje
pretajno mi skrito.

In hrepenenje
kot ladjica bela
po valovih ti pluješ,
da na bregu vesela
srečo mi kuješ.

Tam deklica moja
v soncu stoji,
tebe čakuje,
se viharjev boji.

Priplavi jo k meni
na sredo morja,
na sredo srca,
tukaj pristani,
da bode mojā.

kašči in njene bolečine so se povečale, tako da so jo pripeljali v bolnico v Waldsassen. Tam je bila tri mesece in nato se je še napol bolna vrnila domov. Doma je padla v skednju z lestve. Po tem padcu se je že komaj premikala. 2 meseca zatem je ponovno padla. 22. oktobra 1918 — 20 let stara je čisto ohromela. Od zdaj naprej je ležala v postelji. Sestre in brati ter gospod župnik so jo obiskovali. Oče se je vrnil iz vojne. Rezika pa je imela grozne bolečine. Leta 1919 je oslepela. Zapuščal jo je sluh in celo trdih jedil ni več mogla uživati. Samo tekočinska jedila je še mogla sprejemati vase.

Toda ona se ni jokala, niti tožila ni. Vse je prenašala z veliko potrpežljivostjo. Pogosto ni našla spanja. Ko je sama ležala v sobi, je molila in vse trpljenje darovala Bogu. Njena ljubezen je šla celo tako daleč, da je prosila Boga, naj ji naloži še bolečine drugih ljudi.

žene, zavije v Ribno in poprosi sestrično Meto, ki se je bila tja pritožila, naj jo skrije do noči. Pa Lisca na samo besedo ni hotela steči. Cilka je pa bič izgubila. Začela je liti kobilu z vojem po hrbtu, da bi jo tako poglala v tek, a Lisca se še zmenila ni. Vsa osramočena je Cilka povedala oči v lastno naročje in si ni upala nikamor več pogledati. Spomnila se je, kako strašno so se ji izmaličile nekdanje sanje o sreči:

Z Janezom sta slonela na zaobljubljeno sredo na mostu pri Svetem Janezu ob Bohinjskem jezeru in gledala ribe, ki so se poganjale iz vode. Mimo je narahlo pridrčal okrašen avtomobil. Oba z Janezom sta takoj uganila, da je bila poroka na Brezjah, in so ženam in nevesti in obe priči prišli gledat še lepoto Bohinja. Cilka je takrat imela eno samo željo in bila prepričana, če se ji kdaj izpolni, da bo za vedno srečna. Z Janezom bi se tako peljala na Brezje k poroki, pa ne prav s Koprivnika, kamor avtomobil sploh ne more. Samo od Jereke naprej bi se. In ljudje bi jo gledali in dekleta bi ji zavidale, bolj Janeza kakor avtomobil. In nazaj gredé bi šli gledat Savico in bi se ustavili pri Zlatorogu, pri Svetem Duhu, ali pa pri Svetem Janezu, kakor bi jim bilo bolj prav. In ona bi pila kozarec malinovca s sodo, drugi bi si pa privoščili najprej pivo, potem pa še vino. Kako bi bilo lepo!

Pa se je avto spačil v smrčljiv gnojni koš in vozi se sama in še ne ve ne, kdo je njen ženin. In spet ima eno samo željo ka-

Njen oče je trpel zaradi neke bolezni, ki ga je napravila dela nezmožnega. Terezija je prosila Boga, naj oče ozdravi in da ona prevzame te bolečine. To se je tudi zgodilo.

Kaj so torej rekli zdravniki o Tereziji? Prvi zdravnik, ki jo je zdravil, je bil dr. Burghard iz Hohenberga, ki je Terezijo kmalu po nesreči marca 1918 začel zdraviti. Dognal je, da ima Terezija izpahnjena dva člena hrbtenice.

Nova astronomska ura s svetovnim koledarjem

Urarski mojster Lang je pokazal na razstavi v Frankfurtu astronomsko uro, ki jo je sestavljal osem let. Malo manj kot meter visoka naprava kaže 43 različnih vrednosti od srednjeevropskega časa ter položaja Sonca in Lune do podobe zvezdnatega neba v srednji Evropi opolnoči. Mojster je upošteval tudi zamisel posebnega odbora pri Združenih narodih o enotnem svetovnem koledarju, po katerem ima leto 52 tednov s sedmimi dnevi; ob koncu vsakega navadnega leta je »svetovni dan«, tako da se vsako leto začne z nedeljo. V vsakem

Športni kotichek

NOGOMET:

TEMNA ZVEZDA NAD NASO
»AVSTRIJO«

Dunajski »Športklub« — Avstrija
5 : 2 (1 : 2)

Po edinstvenem naskoku Celovčanov — do 35. minute — so ti, kljub slabim vremenskim razmeram (-6° C!), vodili že z 2 : 0.

Vratar Gartner — tokrat neroden — je izzval celo vrsto nepazljivosti (lastni gol Vavpota, slaba igra Katzgraberja in Bultoviča i. pd.).

Edinole Splitčan Šenauer se je izkazal — ustrelil je tudi edina dva gola. Drugi igralci pa so po večini razočarali, tako da je zmaga »Športkluba« upravičena. Do nje je pripomogla tehnika Hasenkopfa in Oslanškija. Glavno krivdo poraza pa pripisujejo odgovorni »Avstrije« temu, da se Celovčani po prvih nezgodah niso znašli.

Skodal!

SMUČANJE:

Pristovnik absolvira zadnje treninge pred tekmi

Za selskega smučarja mladinske skupine, Maksa Pristovnika, se letos neprenehoma vrstijo dnevi trdega vežbanja med koroškimi »zvezdami«. Tako je po vajah na Flatt-niz, treningu na Glocknerju in Reißbecku, 8. in 9. decembra okusil še šolo odličnega smučarja avstrijske elite, Hias Leitnerja, v Kleinkirchheimu.

V času od 11. do 16. tega meseca pa on vadi veleslalom na Goldecku. Teden nato

kor takrat ob ograji na mostu: da bi je kdo ne spoznal. Pozneje, če že prav zvedo.

»Pa da me Janez tako grdo samo pusti,« se je ujezila. »Pravi! Si že zapomnim. Za sedaj pa poprosim Marijo z Otoka, naj mi pomaga.«

Še preden je utegnila svojo prošnjo izreči, je zagledala Janeza, ki je prihajal počasi proti njej. Na voz pa se je nagnil izpit in mozoljast obraz ter se ji porogal: »V gnojnem košu se pelje nevesta k poroki. Mrhale!

Cilka je vsa strepetela, razprostrla roke in na glas zavpila: »Pomaaagaj!«

Cilka ni vedela, koga kliče na pomoč. Ali Marijo z Otoka ali Janeza.

»Cilka!«

»Cilka!«

»Cilka!!!«

Cilka se je prebudila. Preplašen in zaskrbljen je klečal v listju poleg nje Bajtnikov Janez.

»Cilka! Kaj ti je? Si mar od napora omedlela? Prijel jo je za roko.

»Janez!«

Cilka je sedla. Bila je še vsa omotična.

»Le počemu se ženeš nad svoje moči! Česar ne zmoreš, ne zmoreš.« Janez je hotel biti kar hud.

»Janez, saj ti ne veš.«

»Mi ni treba nič vedeti. Vidim, če bi bila moja žena, bi te ne pustil tako vleči.«

Cilka je obmolnila. Zagledala se je Janezu naravnost v oči in Janez je občutil, da

Za dobro voljo

Duhoviti kmet

»Ej sosed, ali si že zaznamoval vse svoje živali, kot je to predpisal minister za poljedelstvo?«

»Seveda, že prejšnji teden.«

»Pa je bilo težavno?«

»Z ovčami, kravami in konji je še šlo. Toda bi ti videl, koliko opravka so mi dajale čebele...!«

Pri zdravniku

»Odlično. Vidim, da vam je predpisano zdravilo zelo koristilo.«

»Da, da. Strogo sem se držal navodil na steklenici.«

»In kaj so pisala navodila?«

»Steklenica naj bo vedno dobro zamašena...«

prestopnem letu (z ajzemo tistih zaključnih stoletij, ki so deljiva z 400) pa še »svetovni praznik«. Lang predlaga, da bi uvedli svetovni koledar leta 1967, ki se bo po gregorijanskem koledarju (ta je v veljavi od leta 1582) začelo v nedeljo.

bo že odločilna preizkušnja v Lienzu (Zettersfeld), kjer se bodo pomerili avstrijski smučarji sami med seboj. Nastopila bo celotna avstrijska elita in tako tudi nekateri najboljši Korošci. Med drugimi bo Koroško zastopal tudi naš Maks; s tem mu bo prvič dana čast, »konkurirati« s Schranzem, Stieglerjem in drugimi.

Želimo mu obilo sreče pri tej važni preizkušnji in pri vseh nadaljnjih tekmah letošnje sezone na snegu!

Start nordijske discipline v Bleiburgu

V okviru tradicionalnega »Nordijskega dneva« so se preteklo nedeljo vršile prve tekme te vrste za koroško elito. Tek na dolgo je odločil zase Janz; kot najboljšega zmagovalca stafete carinikov se je izkazal Dernoschnig. Maier pa je v odsotnosti navedenega konkurenta Preimla zmagal v skokih, drugo mesto si je pridobil Janz in s tem dokazal svojo kvaliteto tudi na tem področju.

HOKEJ NA LEDU:

V zadnjih 2 tekmah, ki jih je KAC v Celovcu odigral z 2 italjanskima moštvoma, je ostalo domače moštvo zmagovalno. Diavoli Milan je odpravil z 7 : 4; Rex Cortina pa je v tekmi za Alpencup podlegla 5 : 4.

Danes, v četrtek pa se bo KAC pomeril z Dunajčani.

V soboto in nedeljo pa bo moral KAC braniti v Bozenu svoje 1. mesto v Pavonicupu. Tudi WEV bo zastopan.

Cilke do takrat še nikoli ni imel tako rad. Narahlo ji je stisnil roko.

Počasi, kakor bi se trgala od življenja, je Cilka roko izmaknila. Brez moči ji je padla v naročje. Začudeno je gledal Janez. Ni si znal razložiti Cilkinega vedenja.

»Cilka!«

V Javorovem vrhu je zažvižgala šoja. Oponašala je kanjo.

Cilka je globoko šla po sapo, zavzdihnila in vstala. Koj je stopil Janez zraven nje in jo spet prijel za roko. Zazdela se mu je, da se mu hoče Cilka za vedno odmakniti. Cilka pa je spregovorila, kakor bi prosila odpustčanja:

»Janez! Sam dobro veš, kako te imam rada. Vse življenje te ne bom mogla pozabiti. Tvoja žena pa ne morem ibiti, čeprav bi bila samo s tabo srečna. Saj vidiš, kako je pri nas.«

Cilka je umolnila. Obšel jo je sram, kakor bi jo bili zalotili, da laže.

Janez je pogledal v stran: »Seveda. Za zdaj ne zmorem, da bi kupil drugo kobilu. Oče bi oba grdo gledal, četudi bi se vdal. Vidim.«

»Ni samo kobilu. Oh!«

Cilki je bilo hudo, kakor bi ji bilo zmanjkovalo sape: »Nič. Misli, da je po drugi strani tudi za naju dva tako bolj prav.«

»Bolj prav ni,« je oporekal Janez. »Pa če ti tako hočeš, menda mora že tako biti.«

»Janez, ne zameri in ne bodi hud.« Stisnila je med svoje hrapave dlani njegovo ožuljeno roko. (Dalje)

An Weihnachten denken - Freude schenken!

Samstag, 15. und 22. Dezember 1962,
— ganztägig geöffnet! —

Hauspantoffel, Porogummisohle, in allen Größen	S 22.—
Japanische Damen- und Herrenheimslip, Chromledersohle, in allen Größen	S 42.—
Twist-Slipper, in allen Größen und Farben, Chromledersohle	S 42.—
Damen-Pelzschuhe, in allen Größen, Gummisohle S 175.- S 165.-	S 139.—
Herren-Pariser-Schuhe, schwarz mit Porogummisohle, alle Größen	S 139.—
Damen- und Herren-Apreski Schuhe, Velour: schwarz und braun	S 98.—
Filz: schwarz und braun	S 87.—

STRUMPFSONDERANGEBOTE:

Weihnachtspackung, 3 Paar Damenperlon, I. Wahl, nahtlos	S 49.—
Damen Perlonstrümpfe, I. Wahl, nahtlos, ab	S 8.50

ZAHLENGSERLEICHTERUNG DURCH GARA - KUNDENKREDIT

KLAGENFURT, Bahnhofstraße 37

Najnovější
MODELI BLUZ
v najboljši kvaliteti
in izbiri

Ros König

Klagenfurt, Bahnhofstraße 9

Vse „JOKA“-izdelke — kavče — preproge — žimnice — klavirje — harmonije
dobite ugodno pri

FRANZ KREUZER's Wtw.

prodaja pohištva in klavirjev

Klagenfurt, Kardinalplatz 1, Tel. 23-60

MALI OGLASI

Moške zametaste hlače, dobra kvaliteta, le S 169.—
pri SATTLER, Klagenfurt — Celovec, Heuplatz.

Filmska ocena

Bistrica v Rožu

Sobota, 15. 12.: Mörderspiel (IV). — Kriminalni film. — Nedelja, 16. 12.: Diesmal muss es Kaviar sein (IV). — Veseloigra iz vojne časa. — Sreda, 19. 12.: Das Moor ist meine Heimat.

Borovlje

Sobota, 15. 12.: Julia, du bist zauberhaft! (IV). — Starejša, znana filmska igralka prelomi zakonsko

STADLER

Möbel

zvestobo, končno se pa vrne nazaj k svojemu možu. — Nedelja, 16. 12.: So liebt und küsst man in Tirol (IIa). — Ljubezenska zgodba z mnogimi popevkami. — Torek, 18. 12.: Wen die Götter lieben (III). — Kultiviran Mozart-film, za prijatelje glasbe. — Če-

GLEDALIŠČE V CELOVCU

MESTNO GLEDALIŠČE

Petek, 14. dec., ob 19.30: Carmen (krstna predstava). — Sobota, 15. dec., ob 19.30: Der Bettelstudent. — Nedelja, 16. dec., ob 15.00: Andorra (zadnjikrat). — Ponedeljek, 17. dec., ob 16.00 in sreda, 19. dec., ob 15.00: Otroška pravljica „Krispin und die Räuber“, gostuje kmečki oder iz Bercha, cene od šil. 3.— do 15.—. Torek, 18. dec., ob 19.30: gostuje kmečki oder iz Berchtesgadener z „Die drei Dorffheiligen“. — Sreda, 19. dec., ob 19.30: gostuje kmečki oder iz Berchtesgadener z „Alles in Ordnung“. — Četrtek, 20. dec., ob 19.30: Carmen. — Petek, 21. dec.: ni predstave. — Sobota, 22. dec., ob 19.30: Der Bettelstudent. — Nedelja, 23. dec., ob 15.30: Carmen. — Ponedeljek, 24. dec.: zaprto! Božič, 25. dec., ob 19.30: Der Bettelstudent (zadnjikrat). — Stefanovo, 26. dec., ob 19.30: Carmen. — Za vse predstave prosta prodaja vstopnic!

KOMORNE IGRE

Sobota, 15.; nedelja, 16. dec. (zadnjikrat): Candida. Petek, 21. dec., ob 19.30: Hochzeitsreise ohne Mann (krstna predstava). — Sobota, 22. dec., ob 15.00 in 19.30; nedelja, 23. dec., ob 19.30; Božič, 25. dec., ob 15.00 in 19.30; Stefanovo, 26. dec., ob 15.00 in 19.30: Hochzeitsreise ohne Mann. — Za vse predstave prosta prodaja vstopnic.

STADLER

Möbel

Sonderangebot!

Bettbänke

Hartholz, erstklassige Polsterung, modernste Stoffmuster in allen Farben

ab S 975.— im

„Haus der guten Möbel“

Klagenfurt, Theatergasse 4, Telefon 71-4-31

Že sedaj mislite na obdarovanje!

Primerne božične darove

dobite zelo poceni pri

WALCHER KLEIDUNG

Klagenfurt — Celovec,
10.-Oktoberstraße 2

trtek, 20. 12.: Geheimagent des FBI (III). — Napol dokumentarni film o zgradbi in delovanju ameriške tajne policije.

Dobri ves

Sobota, in nedelja, 5. in 16. 12.: Sklavin der Pirateninsel (V). — Borba francoskega guvernerja na nekem otoku proti intrigam morskih razbojnikov v 17. stoletju. Radi nesramnih ljubzenskih scen film odsvetujemo. — Sreda, 19. 12.: Unternehmen Donnerschlag (IVb). — Borba med Amerikanci in Japonci v Pacifiku.

Miklavčevo

Nedelja, 16. 12.: Schweigen im Walde (III). — Barvni film po znanem Ganghoferjevem romanu. Lepi posnetki narave in živali. — Četrtek, 20. 12.:

STADLER

Möbel

Unternehmen Donnerschlag (IVb). — Borba med Amerikanci in Japonci v Pacifiku.

Pliberk

Sobota in nedelja, 15. in 16. 12.: Adieu, lebwohl, Good bye (III). — Film z mnogimi popevkami. — Torek, 18. 12.: Eine Kugel im Lauf (IVb). — Kriminalni film s scenami iz nočnih lokalov. Za odrasle s premislekom. — Donnerstag, 20. 12.: Die Rache des Gorilla.

Sinča ves

Nedelja, 16. 12.: Sapphos, Venus von Lesbos (IVa). — Pustolovski film iz starega veka.

St. Jakob v Rožu

Sobota, 15. 12.: Mitternachtspitzen (IV). — Kriminalni film, Zeno bi radi zaradi podedovanja spravili v smrt. Nedelja, 16. 12.: Immer will ich Dir gehören (III). — Muzikalična veseloigra. — Sreda, 19. 12.: Sie hassen und sie lieben (IVa). Gangster-film za odrasle s premislekom.

Za dobro voljo

Novoporočena

On: »Dragica, že dva meseca sva poročena in še sedaj se nisi navadila zlikati hlače, kajti od kolen dol so vedno zvite.«

Ona: »O ne, ljubček. Likati že znam, a ti mi nočeš podaljšati žice od likalnika...«

Nezadovoljen kmet

»O stric, kako debel krompir ste pridelali!«

Oni debeli je že debel, oni drobni pa ni debel...«

Baby staunt...

WAS ES ALLES GIBT IM GROSSEN

Weihnachtsangebot für das Kind

Babyhaus THOMASSER

VILLACH, Widmannng. 33

Gastinski obrati, gospodinje, pozor!

Že sedaj si po ugodnih cenah
nabavite manjkajočo opremo

v trgovini s preprogami

RADLMAYR

VILLACH

Velika zaloga žimnic, zaves, talnih
oblog in raznih drugih vrst blaga
za opremo sob

Plačilne olajšave!